

OTDK-DOLGOZAT

2015

A SIKERES KONGRESSZUSI DESZTINÁCIÓVÁ VÁLÁS TITKAI
HOW TO BECOME A SUCCESSFUL CONGRESS DESTINATION?

Kézirat lezárva: 2014. április 13.

TARTALOMJEGYZÉK

1.BEVEZETÉS.....	1
2.A HIVATÁSTURIZMUS, MINT TURISZTIKAI TERMÉK, AZ ELMÚLT 50 ÉV TRENDJEI	2
2.1. A HIVATÁSTURIZMUS, MINT TURISZTIKAI TERMÉK.....	2
2.2. A NEMZETKÖZI RENDEZVÉNYEK PIACA	3
2.3. VISSZATEKINTÉS A TUDOMÁNYOS ÜLÉSEK PIACÁNAK VÁLTOZÁSAIRA	4
3.HIVATÁSTURIZMUS MAGYARORSZÁGON, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KONFERENCIA TURIZMUSRA	8
3.1. A HIVATÁSTURIZMUS MEGJELENÉSE A NEMZETI SZINTŰ TURISZTIKAI TERVEZÉSBEN 2005. ÉS 2013. KÖZÖTT	8
3.2. A HIVATÁSTURIZMUS MEGJELENÉSE A NEMZETI SZINTŰ TURISZTIKAI TERVEZÉSBEN 2014. ÉS 2024. KÖZÖTT	9
3.3. KONFERENCIATURIZMUS MAGYARORSZÁGON	10
3.4. BUDAPEST, MINT KONFERENCIAVÁROS	12
3.5. HOL TART MOST A RÉGÓTA VÁRT BUDAPESTI KONFERENCIA KÖZPONT BERUHÁZÁSA?	13
3.6. VIDÉKI KONFERENCIAVÁROSOK MAGYARORSZÁGON: PÉCS ÉS DEBRECEN PÉLDÁJA	14
4.KITEKINTÉS– TRENDEK, TENDENCIÁK A NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁK PIACÁN	17
4.1. A KONGRESSZUSI DESZTINÁCIÓ VÁLASZTÁST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK	17
4.2. DESZTINÁCIÓ MENEDZSMENT A M.I.C.E. TURIZMUSBAN - PÉLDÁK A HIVATÁSTURIZMUST ÉRINTŐ EGYÜTTMŰKÖDÉSEKRE	18
4.3. BUDAPEST JELENLEGI HELYZETE A TUDOMÁNYOS ÜLÉSEK PIACÁN LEGFŐBB VERSENYTÁRSAINKKAL BÉCCSEL ÉS PRÁGÁVAL VALÓ ÖSSZEHOSSZOLÍTÁSON KERESZTÜL	18
4.3.1. <i>Interjú Kamila Batková-val Prágai Kongresszusi Iroda Igazgatójával</i>	<i>22</i>
4.3.2. <i>Interjú Christian Mutschlechner-el a Bécsi Kongresszusi Iroda Igazgatójával</i>	<i>23</i>
4.4. BUDAPEST PIACI POZÍCIÓJA A KÖZÉP-EURÓPAI RÉGIÓ KONFERENCIAVÁROSAIHOZ KÉPEST	24
4.5. KIEMELKEDŐ EREDMÉNYEKET ELÉRT KONFERENCIAVÁROSOK: PÉLDÁK AZ EURÓPAI M.I.C.E. PIACRÓL	25
4.6. KITEKINTÉS AZ ÁZSIAI M.I.C.E. PIACRA.....	29
5.ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉS	30
MELLÉKLETEK.....	I
1. MELLÉKLET: IRÁNY PÉCS NONPROFIT KFT. – VÁGVÖLGYI RÉKA TURISZTIKAI ÉS MARKETING MENEDZSER	II
2. MELLÉKLET - HOTEL LYCIUM**** - SZERDI ZSUZSANNA, SZÁLLODA IGAZGATÓ	IV
3. MELLÉKLET - INTERVIEW WITH CHRISTIAN MUSTACHLENER FROM THE VIENNA CONVENTION BUREAU.....	VI
4. MELLÉKLET – INTERVIEW WITH KAMILA BATKOVÁ FROM THE PRAGUE CONVENTION BUREAU.....	VII

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra A nemzetközi konferenciák piaca	3
2. ábra Nemzetközi tudományos konferenciák megoszlása a világ turisztikai régiói között	5
3. ábra A nemzetközi tudományos konferenciák átlagos résztvevői létszámának változása	6
4. ábra A különböző rendezvényhelyszínek iránti kereslet változása	7
5. ábra A Magyarországon 2003. és 2012. között rendezett tudományos konferenciák időbeli megoszlása	10
6. ábra A Magyarországon rendezett tudományos ülések térbeli megoszlása.....	12
7. ábra Tudományos rendezvények számának alakulása Bécs, Budapest, Prága esetében	19
8. ábra Résztvevői létszám változása a Bécsben, Prágában és Budapesten rendezett tudományos rendezvényeken	20
9. ábra A tudományos konferenciák átlagos időtartamának a változása Bécs, Prága, Budapest esetében	21
10. ábra A különböző rendezvényhelyszínek iránti kereslet	21
11. ábra A rendezvények számának alakulása Közép-Európa konferencia városaiban	25
12. ábra Nemzetközi tudományos rendezvények számának változása	26
13. ábra Résztvevői létszám változása a vizsgált városokban	27

1. BEVEZETÉS

Tudományos Diákköri Dolgozatom keretében a hivatásturizmus egy részterületét, a konferencia- és kongresszusi turizmust vizsgálom, különös tekintettel a szervezeti/szövetségi ülések piacára, hiszen ez az a terület, amely hazánk számára igen jelentős kiaknázatlan lehetőségeket rejt a jövőre nézve. Magyarország, kiemelten fővárosunk, Budapest, központi fekvésének köszönhetően igen kedvező adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy sikeresebbé válhasson ebben az igen jövedelmező üzletágban, kérdés azonban, hogy a régóta szóban forgó kongresszusi központ - e az egyetlen tényező, mely a Budapest iránti keresletet kedvezőtlenül érinti.

Tanulmányom első felében a hivatásturizmust, mint turisztikai terméket mutatom be, különös figyelmet fordítva a szervezeti/ szövetségi ülések piacára, és az ott az elmúlt 50 évben végbement változásokra. Vizsgálatra kerül továbbá a konferencia- és kongresszusi turizmus magyarországi helyzete, és az, hogy a 2005. és 2013. közötti tervezési időszakra kitűzött célok közül mi került megvalósításra, illetve hogyan jelenik meg a 2014 - 2024. közötti időszakra készülő Nemzeti Turizmusfejlesztési Konceptióban a hivatásturizmus ezen ága. Ezt követően a legfőbb versenytársainknak tartott európai városok kongresszusi turizmusát, kongresszusi turizmus fejlesztését megcélzó, esetleg az elért piaci pozíció megtartását segítő intézkedéseket tekintem át. Továbbá néhány olyan város esete is terítékre kerül, mely az elmúlt 10 évben ért el elismerésre méltó eredményeket a szervezeti/szövetségi ülések piacán.

Dolgozatom fő kérdése, hogy hogyan tudna Magyarország, különös tekintettel Budapest sikeresebbé, illetve versenyképesebbé válni a szervezeti/szövetségek piacán. Továbbá melyek azok a külföldön már jól ismert struktúrák, amelyek által egy-egy város kedvezőbb pozíciót tudott elérni a nemzetközi piacon.

Tanulmányom elkészítéséhez szekunder forrásként az ICCA által publikált statisztikai adatokat, illetve a témában megjelent szakirodalmi forrásokat tekintettem át. Primer információkat pedig a bécsi, illetve prágai kongresszusi iroda igazgatóival készített interjúimból merítettem. Ezen kívül a hazai –bár világviszonylatban nem összehasonlítható- jogyakorlatnak számító, M.I.C.E. turizmusért történő pécsi, és debreceni összefogás kezdeményezőivel készített interjúk képezték primer kutatásom részét.

2. A HIVATÁSTURIZMUS, MINT TURISZTIKAI TERMÉK, AZ ELMÚLT 50 ÉV TRENDJEI

2.1. A HIVATÁSTURIZMUS, MINT TURISZTIKAI TERMÉK

A hivatásturizmus ágazatait a nemzetközileg elfogadott MICE betűszó foglalja össze, mely a Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions & Events angol nyelvű megnevezések kezdőbetűiből ered. Köztudott tény, hogy a turisztikai kereslet megvalósulásához három tényező szükséges, amelyek a pénz, az idő, illetve a motiváció. Szabadidős turisztikai kereslet megvalósulásának a feltétele a *diszkrecionális*, azaz szabadon elkölthető jövedelem, *szabad* idő, illetve a motiváció, mely egyéni preferencia függvénye, azaz egyebek mellett lehet az utazás célja pihenés, művelődés, aktív szabadidő eltöltés. Szemben ezzel a hivatásturizmusban való részvétel *jellemzően munkaidőben*, a *munkáltató költségére* és valamilyen *munkával kapcsolatos céllal* történik, amely lehet üzleti utazás, találkozó, incentive (ösztönző) utazáson való részvétel, konferencián, illetve kongresszuson, továbbá kiállításon való megjelenés. Esetenként a M.I.C.E. egyes elemei kombináltan jelennek meg, például a kiállítással párhuzamosan konferencia zajlik. (Faragó, 2005.)

Az elmúlt évtizedekben sorra alakultak azok a nemzetközi szervezetek, melyek a hivatásturizmus különböző ágazataiban érdekelt szereplőket tömörítik, illetve felméréseket, statisztikai elemzéseket készítenek az iparág változásairól. Korábban a két legelismerőbb nemzetközi szervezetnek az ICCA (International Congress and Convention Association), illetve az UIA (Union of International Association) számított. E szervezeteknek Magyarország is tagja a Magyar Turizmus Zrt. Kongresszusi Igazgatósága révén. Fontos megjegyezni, hogy az egyes hivatásturizmussal foglalkozó szervezetek más-és más számbavételi kritériumokat alkalmaznak. Az ICCA azokat a rendezvényeket veszi számba, melyek minimálisan 50 fő részvételével zajlanak, rendszeresen megrendezésre kerülnek, illetve minimum 3 különböző ország között rotálódnak. Napjainkra az utóbb említett UIA jelentősége lecsökkent, míg más az iparágat érintő szervezeteké viszont megnövekedett az elmúlt években. Az egyre inkább jelentőssé váló szervezetek közé tartozik az MPI (Meeting Professionals International), mely a rendezvényszervező szakembereket tömöríti. (<http://www.mpiweb.org/About>)

Szintén megnövekedett a jelentősége az EFAPCO-nak (European Federation of the Associations Professional Congress Organisers) is, mely az európai országok PCO-kat

magába foglaló nemzeti szervezeteinek európai szövetsége. (http://www.efapco.eu/about_efapco_who_we_are.asp) Az előbbiekhez hasonlóan egyre inkább megnövekedett jelentőséggel bír a SITE (Site International Foundation), mely az incentive, azaz ösztönző utazások területét érinti. (<http://www.siteglobal.com/p/cm/ld/fid=58>)

2.2. A NEMZETKÖZI RENDEZVÉNYEK PIACA

A nemzetközi ülések piaca számtalan módon szegmentálható. A piacfelosztás történhet az ülések nagysága, a résztvevők vagy az ülések célja szerint, de a felsoroltakon kívül más szegmentálási szempontok is lehetségesek. Legtöbb esetben a nemzetközi ülések piaca a rendezvények kezdeményezői szerint kerül felosztásra melyet az alábbi ábra foglal össze:

1. ábra A nemzetközi konferenciák piaca (Forrás: ICCA)

Ez alapján egyértelműen kiderül, hogy a két elsődleges piacot a vállalatok, illetve a nemzetközi szövetségek jelentik. A vállalati üléseken belül megkülönböztetésre kerülnek cégen belüli, cégen kívüli, illetve vegyes rendezvények. A szervezeti/szövetségi piac nemzetközi kormányközi szervezetek és egyéb, nem kormányzati szervezetek, azaz szövetségek szerint kerül felosztásra. Az előbbi csoportba tartozik egyebek mellett, például az Európai Unió, a NATO, az utóbbiba pedig olyan szervezetek, mint a Nemzetközi Élelmszerbiztonsági Szövetség (IAFP), vagy a Statisztikai Hivatalok Nemzetközi Szövetsége (IAOS). Ez utóbbi piac a rendezvények széles körét öleli fel, ebbe a kategóriába tartoznak a orvostudományt érintő rendezvények is, melyek az egyik legjelentősebb szegmenst jelentik a konferenciák/kongresszusok témáját tekintve, de ebbe a kategóriába tartoznak az

egyéb tudományágak és szakértői testületek, kereskedelmi szervezetek, illetve társadalmi csoportok konferenciái, kongresszusai is.

A szervezeti/ szövetségi ülések témáját tekintve a legtöbb rendezvény az ICCA 50 éves fennállása alatt orvostudományi témában szerveződött. Az első vizsgált időszakban, 1963 és 1967 között világszinten átlagosan a rendezvények 16,5% - a kapcsolódott az orvostudományhoz, és a trendek folyamatos növekedést mutattak egészen az 1993 és 1997 közötti időszakig, ettől kezdve ugyan csak egy minimális, de csökkenés mutatkozott az orvostudományi rendezvényeket tekintve. A 2008 és 2012 közötti időszakban világszinten átlagosan a rendezvények 17,2 % - a szerveződött orvostudományi témában, még mindig a legjelentősebb keresleti szegmenst jelölve. Ez nem utolsó sorban pozitívum hazánk számára is, hiszen hazánk 4 orvosi egyetemmel, magas szintű kutatási háttérrel rendelkezik. Köztudott tény, hogy azok iránt a desztinációk iránt mutatkozik kereslet, mint rendezvényhelyszín, ahol az adott tudományág fejlett. Az ülések témáját tekintve nyilvánvalóan a technológiai újításoknak köszönhetően jelentős növekedést mutatott még az ebben témában szerveződő ülések száma. Míg az 1963 és 1967 közötti időszakban a nemzetközi rendezvények mindössze 6,2 % - a szerveződött technológiai témában, és az orvostudományt követően korántsem ez volt a második legjelentősebb, addig a 2008 – 2012-es időszakban már a nemzetközi ülések 14,5 %-a szerveződött ebben a témakörben.

A rendezvények résztvevői létszámát, időtartamát, összetettségét, költségvetését tekintve óriási különbségek lehetnek az egyes kategóriák között és az egyes kategóriákon belül is. Nehéz a szervezeti, szövetségi piacra vonatkozóan általánosságokat megállapítani, de van néhány olyan alapelv, melyek igazak az előbb említett piac tekintetében. (ICCA, 2013 a.)

2.3. VISSZATEKINTÉS A TUDOMÁNYOS ÜLÉSEK PIACÁNAK VÁLTOZÁSAIRA

Az ICCA statisztikái által nyilvántartott rendezvények száma folyamatosan növekedést mutatott a szervezet elmúlt 50 éves fennállása alatt. Míg az 1963 és 1967 közötti időszakban 1795 rendezvény került regisztrálásra, addig a 2008 – 2012-es időszakban már 54 844. Az évről-évre megrendezésre kerülő rendezvények száma mintegy évi 10%-os növekedést mutat. E számok háttérében az áll, hogy a keresleti oldalt jelentő, egyes szakterületeket képviselő nemzetközi szervezetek igen jelentős számban jöttek létre az utóbbi néhány évtizedben. (ICCA, 2013. b)

Kérdés azonban, hogy a világ egyes turisztikai régiói mekkora szeletet tudnak hasítani a nemzetközi konferenciák és kongresszusok igen jelentős piacából, és ez hogyan változott az elmúlt 50 év során.

NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁK MEGOSZLÁSA A VILÁG TURISZTIKAI RÉGIÓI SZERINT										
	1963-1967	1968-1972	1973-1977	1978-1982	1983-1987	1988-1992	1993-1997	1998-2002	2003-2007	2008-2012
Európa	72,30%	67,10%	63,20%	61,20%	59,40%	59,70%	56,40%	55,60%	54,90%	54%
Ázsia/Közel-Kelet	8,20%	9,10%	10,10%	11,90%	12,80%	13,60%	15,50%	15,10%	17,20%	18,20%
Észak-Amerika	13%	14,80%	15,70%	16,50%	16,70%	15,40%	15,40%	14,80%	13,10%	12%
Dél-Amerika	4,20%	5,40%	6%	5,50%	6,10%	6,20%	6,90%	7,90%	8,90%	10%
Afrika	0,90%	1,60%	2,60%	2,60%	2,20%	2,10%	2,50%	2,90%	3%	3,30%
Óceánia	1,40%	2,10%	2,40%	2,40%	2,80%	3,10%	3,40%	3,70%	3%	2,50%

2. ábra Nemzetközi tudományos konferenciák megoszlása a világ turisztikai régiói között (ICCA nyomán, Saját szerk.)

A fenti táblázatból jól látható, hogy Európa 1963 és 1967 között 72,3 % - os részesedést tudhatott magáénak a szervezet/ szövetségi ülések piacából, az ülések száma alapján. Egyedül Észak-Amerika haladta meg a 10%-ot és Ázsia/Közel – Kelet pedig megközelítette ezt az értéket az említett 5 éves időszakban. A többi régió minimális, mindössze néhány százalékos részesedést könyvelhetett el. Jól látható, hogy az elkövetkezendő évtizedekben Európa részesedése fokozatosan csökkent a kezdeti 72, 3%-os részesedésből a 2008 – 2012-es adatok alapján a már csak a piac 54%-át birtokolja, noha vezető szerepe még így is megmaradt. Ugyanakkor Ázsia/Közel-Kelet a kezdeti 8,2 %-os részesedése a folyamatos, kiegyensúlyozott növekedésnek köszönhetően mintegy 10%-al gyarapodott a 2008-2012-es időszakra. A statisztikai adatok alapján az Észak-Amerika iránti keresletben egyfajta törés figyelhető meg. A kezdeti 13% -os részesedés után egészen az 1983 – 1987 közötti időszakig, időről-időre növekedést mutatott a régió iránti kereslet, ám 1988 –tól kezdődően folyamatosan csökkent. Dél –Amerika és Afrika ugyan minimális, de szinte folyamatos növekedést tudott felmutatni, míg az Óceánia iránti kereslet lassú növekedést mutatott 1963 –tól kezdődően egészen az 1998 és 2002 közötti időszakig. Ettől kezdődően az adatok minimális mértékben ugyan, de folyamatos csökkenést mutatnak. (ICCA,2013 c.)

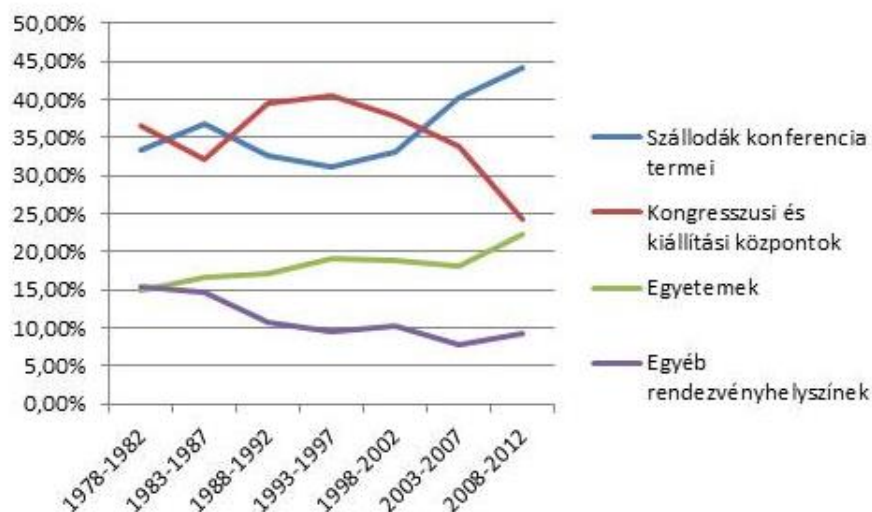
Míg a rendezvények száma 1963-tól kezdve folyamatos, exponenciális növekedést mutat, érdekes lehet megfigyelni, hogy a rendezvényeken résztvevők létszáma hogyan változott az elmúlt 50 év során.

3. ábra A nemzetközi tudományos konferenciák átlagos résztvevői létszámának változása (ICCA nyomán, Saját szerk.)

A fenti grafikonon tökéletesen látható, hogy a rendezvények átlagos résztvevői létszáma folyamatosan csökkent az elmúlt öt évtized során. Míg 1963 és 1967 között az 1253 fő vett részt átlagosan egy-egy rendezvényen, addig 2008 – 2012-re ez a szám 424 főre csökkent le. (ICCA, 2013 d.) Az átlagos résztvevői létszámhoz hasonlóan az ülések átlagos időtartama is fokozatosan csökkent. Míg 1963. és 1967. között a rendezvények átlagos időtartama 6,3 nap volt, addig ez a 2008. és 2012. közötti időszakra 3,8 napra csökkent le. (ICCA, 2013 e.)

A világ egyes városaiban számtalan különféle helyszín áll a konferencia szervezők rendelkezésére. A rendezvényhelyszínek között találhatunk szállodákat, kongresszusi, illetve kiállítási központokat, továbbá a tudományos élet központját jelentő egyetemeket, főiskolákat, valamint egészen különleges helyszínek is gazdagítják a rendezvényhelyszín kínálatot. Érdekes lehet megfigyelni azt, hogy az elmúlt évtizedekben hogyan változott az egyes helyszínek iránti kereslet.

4. ábra A különböző rendezvényhelyszínek iránti kereslet változása (ICCA nyomán, Saját szerk.)

A fenti ábrán jól látható, hogy az 1997-es időszakot követően a kongresszusi és kiállítási központok iránti kereslet folyamatosan, és igen jelentősen csökken. A 2008. és 2012. közötti időszakban a szervezeti/szövetségi rendezvények 24,3% - a került kongresszusi központokban megrendezésre, ez mint egy 10%-os csökkenést jelentett az előző 5 éves időszakhoz képest. Ugyanakkor a szállodák, mint rendezvény helyszín iránt a kereslet stabil, dinamikus növekedést mutatott. 2008. és 2012. között a rendezvények 44,2 % - át tartották szállodákban. Szintén élénk keresletnövekedés mutatkozott a felsőoktatási intézmények iránt is, az utolsó vizsgált időszakban a szervezeti/szövetségi ülések 22,4%-át tartották egyetemeken, főiskolákon, a 2003. és 2007. közötti időszakhoz képest közel 5% - os keresletélénkülés volt tapasztalható. Az egyéb rendezvényhelyszínek iránti érdeklődés fokozatosan csökkent. (ICCA, 2013 f.)

3. HIVATÁSTURIZMUS MAGYARORSZÁGON, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KONFERENCIA TURIZMUSRA

3.1. A HIVATÁSTURIZMUS MEGJELENÉSE A NEMZETI SZINTŰ TURISZTIKAI TERVEZÉSBEN 2005. ÉS 2013. KÖZÖTT

Hazánk első Nemzeti Turizmus Fejlesztési Stratégiája a 2005. és 2013. közötti tervezési időszakban volt érvényben. Mindenképpen szükséges vizsgálni, hogy a Stratégia egyes részeiben hogyan jelenik meg a hivatásturizmus, továbbá a vele összefüggő fejlesztési elképzelések megvalósítása hol tart a tervezési időszak lezárultával.

A „*Helyzetelemzés*” című részben szereplő megállapítások között szerepel, hogy Magyarország, kedvelt konferencia, és kongresszusi desztináció. Hazánk vonzerejét központi fekvése mellett a magas szintű tudományos életnek köszönheti. Az ülések témáját tekintve leginkább orvostudományi oldalról mutatkozik a legélénkebb kereslet hazánk iránt. Az ICCA és a UAI statisztikái alapján Budapest viszonylag jó pozíciókat foglal el, de az egyre erősödő piaci verseny miatt ezek megtartása várhatóan komoly nehézséget fog jelenteni a 2005 – 2013 közötti időszakban. Versenytársként egyedül Prága kerül említésre. A hazai konferencia, és kongresszusi turizmus továbbfejlődését gátló tényezők között említésre került, hogy vidéken egyáltalán nem álltak rendelkezésre nagyobb létszámú rendezvények befogadására alkalmas helyszínek, továbbá az egyéb infrastrukturális feltételek is hiányoztak. Az állami támogatásnak köszönhetően Magyarország tudományos központjait jelentő egyetemvárosokban megindulhattak a konferencia központ építések. Ennek eredményeképpen került átadásra a soproni és a keszthelyi konferencia központ. Pécs, Debrecen és Szeged esetében a vártnál lényegesen jobban elhúzódtak az egyes létesítmények átadásai, melynek oka, hogy jellemzően az állami támogatást kiegészítendő az önkormányzatokra is komoly feladatok hárultak a finanszírozást illetően. Budapest esetében a legnagyobb problémát egy nagy, legalább 5000 fő befogadására alkalmas kongresszusi központ hiánya jelenti. (*Magyar Turisztikai Hivatal, 2005 a.*)

A 2005. és 2013. közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia turisztikai termékfejlesztésekre vonatkozó *célkitűzései* között is helyt kap a hivatásturizmus, azon belül is a konferencia –és kongresszusi turizmus fejlesztése. A turizmus ezen ága jelenti a nemzeti turisztikai termékfejlesztés harmadik prioritását az említett időszakban. Célként került meghatározásra a *Magyarországon megvalósuló nagy létszámú ren-*

dezenyek számának a növelése, Magyarország, mint kongresszusi desztináció népszerűségének a növelése. A stratégiában megfogalmazottak értelmében, a kijelölt célok megvalósítása érdekében meg kell teremteni Budapesten az infrastrukturális feltételeket, melyek szükségesek a több ezer fős rendezvények fogadásához, továbbá állami támogatású lobby tevékenységet kell folytatni segítve ezzel nemzetközi kongresszusok Magyarországra hozatalát, illetve a fővárosi és vidéki rendezvényhelyszíneket sikeresen kellene értékesíteni a nemzetközi rendezvény piacon. *(Magyar Turisztikai Hivatal, 2005 b.)*

A 2005. és 2013. közötti időszakra kitűzött célokra vonatkozóan megállapíthatjuk, hogy gyakorlatilag nem teljesültek. A régóta előirányzott budapesti kongresszusi központ még mindig csak a tervek szintjén létezik, és a jelenlegi állapot szerint leghamarabb a következő tervezési időszak vége felé kerülhet átadásra.

3.2. A HIVATÁSTURIZMUS MEGJELENÉSE A NEMZETI SZINTŰ TURISZTIKAI TERVEZÉSBEN 2014. ÉS 2024. KÖZÖTT

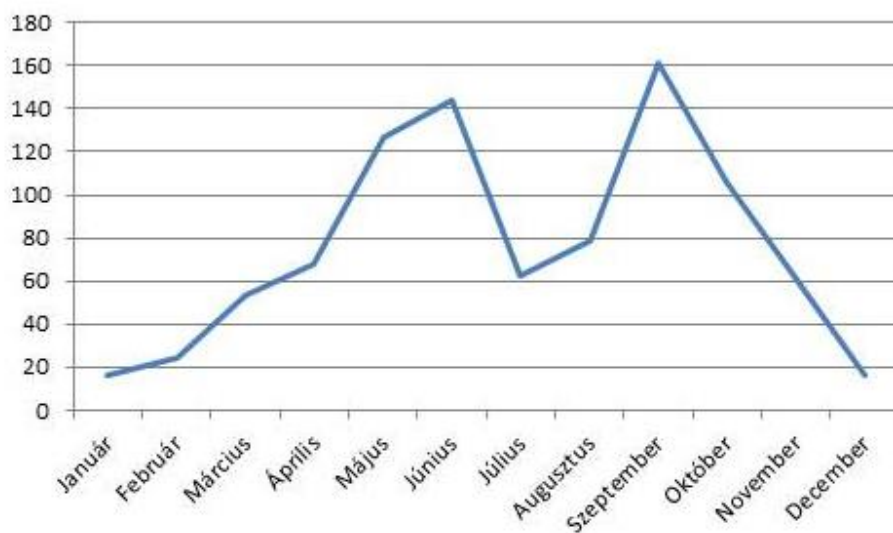
A 2014-2024-es tervezési időszakra vonatkozó Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepciónak még csak a végleges változatot megelőző tervezet ismert, azonban mindenképpen érdemes áttekinteni a hivatásturizmusra, azon belül is a konferencia és kongresszusi turizmusra vonatkozó részeket, annál is inkább, hogy a magyar turizmus számára kitörési pontot jelentő turisztikai termékek között kerül említésre. *(Nemzetgazdasági Minisztérium, Nemzeti Tervezési Hivatal, 2013. a. ,b.)*

A koncepcióban a Balaton térsége és Budapest kiemelt jelentőségű desztinációként kerül bemutatásra. *(Nemzetgazdasági Minisztérium, Nemzeti Tervezési Hivatal 2013 c.)* Konferencia és kongresszusi turizmus szempontjából fővárosunk rendelkezik kiváló adottságokkal és kiaknázatlan lehetőségekkel, de az e téren való fejlődéshez a koncepcióban megfogalmazottak szerint továbbra is égető szükség lenne már az előző tervezési időszakban előirányzott kongresszusi központ megépítésére, hiszen ez jelentős mértékben gátat szab nagy létszámú rendezvények megpályázásának. A Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció tervezetében megjelölt fejlesztendő turisztikai termékek között is egyértelműen szerepel a M.I.C.E. turizmus. A már említett kongresszusi központ mellett fejlesztendőek az egyéb rendezvényhelyszínek (szállodák, felsőoktatási intézmények) konferencia kapacitásai, továbbá Magyarország, mint hivatásturisztikai desztináció hatékonyabb menedzsmentje, és természetesen, ahogyan eddig is a lehető legtöbb rendezvény Magyarországra hozatala. *(Nemzetgazdasági Minisztérium, Nemzeti Tervezési Hivatal 2013. d.)*

3.3. KONFERENCIATURIZMUS MAGYARORSZÁGON

A turisztikai ipar egyik legnagyobb kihívását jelenti a folyamatos kereslet megteremtése, hiszen cél az, hogy a turizmus kedvező hatásai az év 12 hónapjában jelen legyenek az egyes fogadóterületeken, nagy mértékben hozzájárulva ezzel az egyes térségek gazdasági jólétének megteremtéséhez. Hiszen tudjuk, hogy a turizmus nem csak a közvetlenül az iparágban dolgozóknak járul hozzá a megélhetéséhez, hanem számos egyéb szorosan, vagy kevésbé szorosan kapcsolódó iparágban dolgozóknak jelent bevételi lehetőséget. Hazánkra sajnos fokozottan igaz, hogy beutazó és belföldi vendégforgalma igencsak koncentrált időben, mely tényeket a statisztikai adatok¹ is igazolják évről-évre. (Magyar Turizmus Zrt., 2013 a.)

A konferencia, és kongresszusi turizmus a turisztikai termék sajátosságaiból eredően, további kedvező hatásai mellett kiváló eszköze lehet –egyéb turisztikai termékek mellett- a szezonális csökkenésének, így fejlesztése mindenképpen nagyon jelentős kérdés. Az alábbi ábra mutatja az ICCA által regisztrált, 2012-ben Budapesten megrendezett konferenciákat:

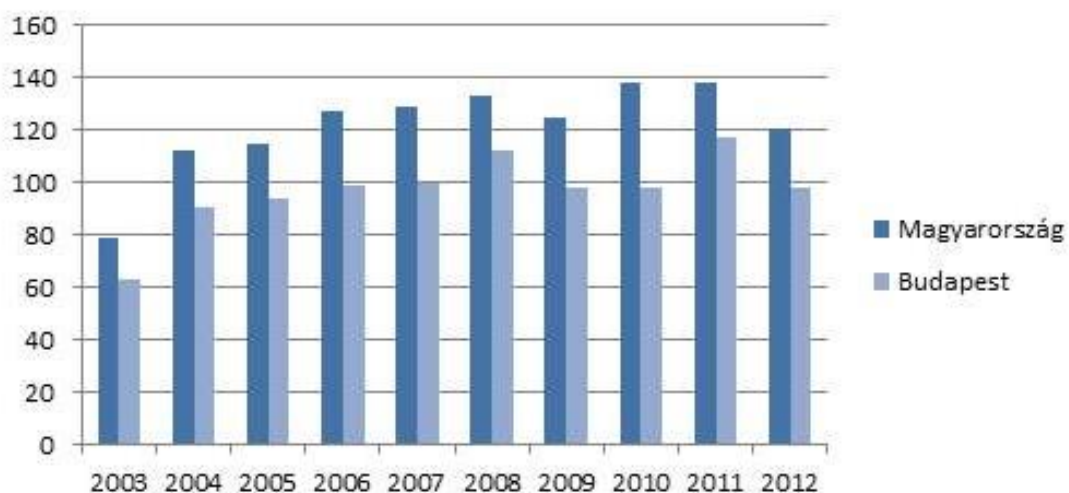

5. ábra A Magyarországon 2003. és 2012. között rendezett tudományos konferenciák időbeli megoszlása (ICCA nyomán, Saját szerk.)

Egyértelműen látható, hogy a Budapesten megrendezett ülések száma februártól növekedésnek indul, és ez a trend egészen igaz júniusig. A nyári szabadságolás hónapjaiban, júliusban, és augusztusban viszonylag minimális rendezvény kerül megrendezésre a világ többi városához hasonlóan fővárosunkban is. Nyilvánvalóan ennek oka a turisztikai termék azon sajátosságaival magyarázható, hogy a hivatásturizmusban való részvétel jellemzően munkaidő alatt történik. Szeptember, október során az ülések száma ismét meredeken emelkedett, novembertől ismét csökkenő tendencia érvényesült a vizsgált időszakban. A legerősebb hónap szeptember volt, mely során 161 rendezvény került regisztrálásra, míg a leggyengébb hónapok az év első és utolsó hónapjai: január és december voltak 16-16 rendezvénnyel.

Az időbeli koncentráció mellett nem szabad elkerülni a térbeli koncentráció vizsgálatát sem, hiszen a hazai turizmus szempontjából ez is alapvető fontosságú kérdés, mivel ez a hazai turizmus másik talán legjelentősebb problémája Magyarország turizmusának. A beutazó forgalmat reprezentáló statisztikákból egyértelműen kiderül, hogy Budapest mellett, Nyugat – Dunántúl, illetve a Balaton régiók élvezhetik a forgalom jelentős részét. A statisztikai adatok tanúsága szerint hasonlóan Magyarország beutazó turizmusához képest, hazánk belföldi turizmusa ugyan valamivel kevésbé, de szintén erőteljes koncentráltságot mutat a korábban említett 3 régióra. *(Magyar Turizmus Zrt., 2013 b.)* Egyértelmű, hogy ezen a térbeli koncentráltságon célszerű lenne csökkenteni, hogy az ország minden szegletében érezhetőek legyenek az idegenforgalom kedvező tovaggyűrűző hatásai.

Noha az elmúlt évtizedben jónéhány vidéki városban sorra megnyíltak különböző befogadó képességű konferencia központok, a statisztikák egyértelműen mutatják, hogy hazánk konferencia turizmusa igencsak Budapestre koncentrálódott az elmúlt évtizedben. Emögött nyilvánvalóan a legfontosabb tényezők a megközelíthetőség, illetve az infrastrukturális kérdések.

6. ábra A Magyarországon rendezett tudományos ülések térbeli megoszlása (ICCA nyomán, Saját szerk.)

A fenti diagrammon jól látható, hogy a vizsgált 10 éves időszakban az ICCA által számba vett rendezvények –egy esztendő kivételével- több, mint a 70%-a a fővárosba koncentrálódott, tehát jelenleg hazánk konferencia turizmusa nem igen járul hozzá a térbeli koncentráció csökkentéséhez.

3.4. BUDAPEST, MINT KONFERENCIAVÁROS

A 2005. és 2010. közötti Budapest idegenforgalmának fejlesztését megcélzó stratégiában is terítékre került a konferenciaturizmus kérdésköre. A Felzárkóztatási stratégia alcímet viselő tervdokumentum négy fő fejlesztési irány köré csoportosul melyből egy a turista-fogadás feltételrendszerének javítására irányul, ebben kerül említésre a konferenciaközpont kérdés is, összhangban az akkor érvényben lévő Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiával. (GKI Gazdaságkutató Rt., Horwath Consulting Zágráb, Inn-Side Tanácsadó Kft., Ogilvy & Mather Budapest Rt., 2005 a) A helyzetelemzés részben hiányosságként kerül említésre egy nagy befogadóképességű konferencia központ, mely beruházását a nemzetközi rendezvények száma tenné indokolttá. (GKI Gazdaságkutató Rt., Horwath Consulting Zágráb, Inn-Side Tanácsadó Kft., Ogilvy & Mather Budapest Rt., 2005 b)

A különféle szempontok alapján elvégzett versenytárselemzésből kiderül, hogy Budapest legfőbb versenytársainak Bécs és Prága számítanak, mely megállapítás a konferenciaturizmus esetében is igaz. Budapest népszerű, megfelelő ár/érték aránnyal vonzó rendezvényhelyszín, ugyanakkor az iparág fejlődését a hiányos konferenciaturisztikai ki-

nálát nehezíti. A stratégia készítésekor és napjainkban sem állnak rendelkezésre nagy befogadóképességű rendezvényhelyszínek, kongresszusi központok, így fővárosuk piaci pozíciója tovább romolhat. (*GKI Gazdaságkutató Rt., Horwath Consulting Zágráb, Inn-Side Tanácsadó Kft., Ogilvy & Mather Budapest Rt., 2005 c.*) A 2010-ig szóló fejlesztési stratégia által előrevetített jövőképben szerepel a turista fogadás feltételeinek javulása, mely a konferenciaturizmus területét is érinti. A tervezési időszakban megépül egy multifunkcionális, kiállítási és kongresszusi központ, így e tekintetben felzárkózik fővárosunk a legfőbb versenytársainak tartott osztrák és cseh fővárosokhoz.

A konferenciaturizmust érintően úgynevezett mennyiségi célkitűzések is megfogalmazásra kerültek. Cél, hogy az ICCA számbavételi kritériumainak megfelelő konferenciákra érkező turisták száma a 2003-as 11 000-ről érje el a 44 000-et. (*GKI Gazdaságkutató Rt., Horwath Consulting Zágráb, Inn-Side Tanácsadó Kft., Ogilvy & Mather Budapest Rt., 2005 d.*) Az ICCA adatai alapján ez még a „rekordévnek” számító 2011-ben sem történt meg.

Budapest esetében tehát kiemelt cél (volt) 2008-ig megépíteni a mind a nemzeti, mind a városi szintű tervezés által sokat említett 5000 fő befogadására alkalmas létesítményt, mely egyaránt alkalmas konferenciák, kiállítások és kulturális rendezvények befogadására. Ma 2014-ben ez még mindig csak tervek szintjén létezik, ám a beruházás megvalósulásával teljes mértékben kiépülne a főváros konferenciaturisztikai infrastruktúrája. Persze a stratégia megfogalmazásakor senki nem számított a nemzeti légitársaság 2012-es megszűnésére, mely amellet, hogy az országimázsra negatívan hatott, a hazai hivatásturizmust is kedvezőtlenül érintette. (*Jandala, 2012*)

A stratégia szerint a beruházásnak és az üzemeltetési feladatoknak az állami és magánszféra együttműködésével, úgynevezett PPP konstrukcióban lenne célszerű megvalósulnia a magas költségek miatt.

3.5. HOL TART MOST A RÉGÓTA VÁRT BUDAPESTI KONFERENCIA KÖZPONT BERUHÁZÁSA?

2013. novemberében született meg az a kormányhatározat, mely egy jelentős befogadóképességű, a kor minden igényének megfelelő kongresszusi központ létesítéséről szól fővárosunkban. Ahogyan kiderült, az új létesítmény Budapest egyik legdinamikusabban fejlődő részén, a Milleniumi Városrészben fog felépülni a Művészetek Palotája szomszédsá-

gában. A kormányzat beruházás melletti elkötelezettségét talán mi sem bizonyítja jobban, minthogy a megvalósítás helyéül szolgáló telket a magyar állam már megvásárolta.

A beruházással kapcsolatban számos izgalmas kérdés merül fel, melyek közül talán a legfontosabb, hogy milyen forrásból vagy forrásokból kerül megvalósításra a 10 milliárd forintos nagyságúra becsült projekt. A legfrissebb hírek szerint e kérdés még ebben a pillanatban nem tisztázott, azaz nem tudni, hogy az épülő kongresszusi központ részben, vagy esetleg egészben Európai Unió forrásból készül el, illetve milyen anyagi szerepvállalás szükséges a Magyar Állam részéről. A tervek szerint 2014-ben a projekt előkészítési szakasza zajlik, az építésre vonatkozó közbeszerzési eljárást 2015-ben írják ki. Egy ilyen horderejű létesítmény becsült építési ideje 18-24 hónap, így legkorábban 2017-ben nyílhat meg Budapest új kongresszusi központja. Szintén a még tisztázatlan kérdések sorába tartozik az üzemeltetés témaköre is. Nem eldöntött kérdés még az sem, hogy tisztán állami, vagy részben állami, részben magán kézen üzemeltetésre az új létesítmény. (<http://turizmus.com/fokusz/2018-ig-meg-kell-nyitnia-a-kongresszusi-kozpontnak-1121419>, <http://turizmus.com/fokusz/kongresszusi-kozpontot-es-nemzeti-legitarsasagot-iger-furjes-balazs-1121294>, <http://turizmus.com/fokusz/a-kongresszusi-kozpontrol-is-beszelt-furjes-balazs-1119960>)

3.6. VIDÉKI KONFERENCIAVÁROSOK MAGYARORSZÁGON: PÉCS ÉS DEBRECEN PÉLDÁJA

Ahogyan a 2005-től 2013-ig szóló Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia említést tett róla, Magyarország több vidéki városában kongresszusi központok kerültek átadásra az elmúlt évtized során. Kérdés azonban, hogy ezek piacra vitele mennyire volt sikeres, illetve hogyan hatott ez az egyes városok konferenciaturizmusára. A vidéki városok közül talán Pécs és Debrecen tették a legtöbbet azért az infrastrukturális beruházásokon túl, hogy konferenciaturizmusuk fejlődjön, persze ezek a városok iránt mutatkozó kereslet sem a rendezvényszámot tekintve, sem a résztvevői létszámot vizsgálva nem hasonlítható össze Budapest, vagy bármely más világváros iránt mutatkozó kereslettel. Az a tény azonban mindenképpen pozitívumként értékelendő, hogy mindkét város főképpen az egyetemének köszönhető erős tudományos hátterére támaszkodva elkötelezte magát a konferenciaturizmus fejlesztése mellett.

Ahogyan a pécsi desztináció menedzsment feladatokat végző Irány Pécs Nonprofit Kft. képviselőjével, Vágvölgyi Réka, turisztikai és marketing menedzserrel készített interjúból kiderül, az Pécsen több olyan fejlesztés ment végbe az elmúlt évtizedben mely a

konferenciaturizmusra kedvezően hat. Megépült az 1000 fő befogadására alkalmas Kodály Központ, mely a Dél-Dunántúl régió legjelentősebb ilyen jellegű létesítménye. Továbbá a Zsolnay Kulturális Negyed konferencia- és rendezvénytermei is fejlesztésre kerültek, továbbá a város konferenciaturisztikai kínálatát pozitívan érintő fejlesztések mentek végbe több szállodában is. További pozitívum, hogy a város konferenciaturizmusban érintett szolgáltatói között összefogás létesült annak érdekében, hogy a Pécs, mint konferenciaváros versenyképesebbé válhasson. Az összefogás hátterét alapvetően informális módon, de a TDM szervezet biztosítja. Az együttműködésben résztvevők számára nincs kötelezettség, közösen döntenek a különféle megjelenésekről, és ezek finanszírozásáról is. Ez mindenképpen jó, hiszen a város kínálata egységes módon tud megjelenni a piacon, és az egy-egy szolgáltatóra jutó fajlagos költség is alacsonyabb. Számos városban találhatunk arra példát, hogy város valamilyen módon támogatja a konferenciaturizmust, ezzel növelve a desztináció vonzerejét. Pécs esetében jelenleg ilyesmiről nem beszélhetünk. Kérdésként merült fel a város iránt a 2003. és 2012. közötti időszakban mutatókonferencia - turisztikai kereslet. Sajnos erre vonatkozóan a TDM szervezet nem rendelkezik megbízható adatokkal. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a statisztikai adatgyűjtés elengedhetetlen fontosságú lenne, hiszen ezek azok az adatok amelyekből lehet a keresleti tendenciákra következtetni, és alátámaszthatja, megalapozhatja a jövőbeni fejlesztések irányait. Annál is inkább szükséges a mérésre figyelmet fordítani, mert a pécsi desztináció menedzsment szervezet, illetve különösképpen az érdekelt szolgáltatóknak célja a várost a hazai vidéki konferenciaturizmus központjává tenni, melynek első és talán legfontosabb lépése az összefogás megvalósult. Nem megkerülhető kérdés a fejlesztések esetében, hogy milyen forrásból kívánják azokat megvalósítani, Pécs esetében pályázati forrásból tartják elképzelhetőnek a tervek megvalósítását, ugyanakkor elképzelhető lehetne a magántőke, illetve esetlegesen városi pénzbeli és nem pénzbeli támogatások bevonása is.

Pécs mellett Debrecen konferenciaturizmusa is kedvező irányba alakult az elmúlt évtized során. Ahogyan a Hotel Lycium**** szállodaigazgatójával, Szerdi Zsuzsannával készített interjúmból kiderül, hogy több fejlesztés is végbement a városban 2003. és 2010. között. Átadásra került a Kölcsey Központ, és a hozzákapcsolódó Hotel Lycium****, illetve a Főnix Rendezvénycsarnok, valamint megnyílt a Hotel Divinus***** is, mely a város első 5 csillagos konferencia, és wellness szállodája. Debrecen esetében is az érdekelt szolgáltatók felismerték az együttműködésben rejlő lehetőséget. Bár ennek jelen pillanatban mindössze informális keretei adóttak, a kezdeményezésben a koordinátori szerepet Hotel Lycium vállalta fel, a szervezett formában történő együttműködés, a résztvevők jo-

gai és kötelezettségei kialakítás alatt állnak. Az együttműködés keretében jelenleg előkészítés alatt van egy közös konferencia kiadvány, illetve 200 fő feletti rendezvények esetén kedvezményes szállásdíj igénybevételeire nyílik lehetőség. Sajnálatos tény azonban, hogy a város Debrecen esetében sem nyújt semmilyen anyagi, sem egyéb támogatást. A 2003. és 2012. közötti időszakot tekintve a legjelentősebb változást a Kölcsey Központ 2006-os megnyitása hozta, melynek köszönhetően a rendezvények száma dinamikusan emelkedni kezdett, mely trend egészen a 2008-as gazdasági válságig érvényes volt. Az ezt követő időszakban rossz gazdasági helyzet miatt a városban csökkent a rendezvények száma, majd 2012-től újra emelkedésnek indult. Ez az év más tekintetben is áttörést jelentett Debrecen konferenciaturizmusa számára, mivel a Debreceni Gyógyfürdő Kft. által üzemeltetett Hotel Lycium kapta meg a Kölcsey Központ rendezvénytermeinek hasznosítását a M.I.C.E. piacon. A szállodaigazgató véleménye szerint a város legfontosabb konferenciaturizmust érintő hiányosságai a városi kongresszusi iroda, vagy annak funkcióit betöltő intézmény hiánya, az egységes piaci megjelenés hiánya, illetve a konferencia központ piaci szemléletű működtetése. Az egységes piaci megjelenés, első lépéseként értékelhető a közös kiadvány, ugyanakkor vannak egyéb olyan turizmusban bevett gyakorlatnak számító marketing eszközök, melyek szolgáltatói együttműködés által lehetnek igazán sikeresek. Ilyen például a közös vásári/kiállítási megjelenés, mely köztudottan igen költséges marketingeszköz, illetve a studytour-ok szervezése, melyek keretében a város konferenciaturisztikai kínálata egységes egészként tud bemutatkozni mind a város, mint konferenciaturisztikai desztináció az egyes nemzetközi szervezetek képviselői előtt, illetve a szakújságírók számára. Kérdés azonban, hogy egy városi kongresszusi iroda működtetése hogyan és milyen struktúrában érne meg hosszú távon. Akár követendő gyakorlat lehet Pécs példája Debrecen számára is, hogy a már meglévő desztináció menedzsment feladatokat végző szervezet kezébe kerüljön a város, mint konferencia-desztináció menedzsmentje, és marketingje, szorosan együttműködve a városban már kialakításra került struktúrákkal. Debrecen terveinek megvalósításához a magántőke mellett városi, és pályázati forrásokat is be kíván vonni lehetőség szerint.

4. KITEKINTÉS– TRENDEK, TENDENCIÁK A NEMZETKÖZI TUDOMÁ- NYOS KONFERENCIÁK PIACÁN

4.1. A KONGRESSZUSI DESZTINÁCIÓ VÁLASZTÁST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

Köztudott tény, hogy számos tényező befolyásolja azt, hogy egy-egy kongresszus mely desztinációban kerül megrendezésre. Mindenképpen fontos a jó megközelíthetőség, a jó ár-érték arány, illetve a konferencia vendégek fogadásához szükséges magas szinten kiépített infrastruktúra, beleértve a megfelelő üléselési helyszínt, és a természetesen a turisztikai kínálat egyéb elemeit is. (Faragó, Karikás 1999) A fentiek mellett jelentős világese-
mények is hatást gyakorolnak a nemzetközi rendezvénypiacra, bár e hatások általában nem tartósak. Általában az Olimpiai Játékok és a Világkiállítások azok az események, melyek átmeneti keresletnövekedést szoktak eredményezni egy-egy város esetében. Az Olimpiák esetében elmondható, hogy a rendezvények száma egy haranggörbéhez hasonlít. Az események száma általában a Játékok évében éri el a maximális szintet, azt követően vissza-
esik a korábbi szintre. A Világkiállítások esetében a hatás általában 1-2 évvel később érzékelhető, és nem minden esetben esik vissza a korábbi szintre. (Simonyi, 2006)

A desztináció választásra jelentős befolyást gyakorolhat az is, hogy milyen nemzetközi szervezetek székhelye található az adott városban. Az egyes városok esetében erre megszámlálhatatlanul sok példát találhatunk. Budapesten található egyebek mellett az International Organization for Migration, vagy az International Association for Diplomatic Students, de a Nemzetközi Kézsebéz Társaság Titkársága is a magyar fővárosban található. Bécs Genf, illetve New York mellett az ENSZ székhelye, több alszervezetének a központja is a városban található. Például az iparfejlesztéssel foglalkozó UNIDO, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (IAEA), vagy az UNDOC, mely a kábítószer és bűnmegelőzésért felelős. Az osztrák főváros a központja egyebek mellett az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek is, illetve megszámlálhatatlanul sok egyéb szervezet székhelye is itt van. A cseh fővárosban is számos nemzetközi szervezet székhelye található, ilyen például a Diplomatic Spouses Association.

4.2. DESZTINÁCIÓ MENEDZSMENT A M.I.C.E. TURIZMUSBAN - PÉLDÁK A HIVATÁSTURIZMUST ÉRINTŐ EGYÜTTMŰKÖDÉSEKRE

Számos külföldi példát láthatunk a hivatásturizmus területén, amely esetében valamifajta együttműködés kezdődött meg az elmúlt évek során. 2009-ben Svédországban például megalakult a 20 (egyetem) városi kongresszusi irodát magába foglaló Swedish Network of Convention Bureaus, melynek fő célja a tudás - transzfer, statisztikai elemzések elkészítése illetve közös pályázási és marketing tevékenység. Az együttműködéssel kapcsolatos hosszú távú elvárás, hogy Svédország pozíciója javuljon főként a tudományos ülések piacán. (<http://sncvb.se/english/>)

Érdekes és sikeres kezdeményezésnek bizonyult a szlovéniai Ljubljánában megrendezett 2014-es Conventa Kiállítás is. A szervezők úgy határoztak, hogy megnyitják a vásárt külföldi kiállítók számára is. Ennek eredményeképpen a korábbi évekhez képest lényegesen több hosted buyert sikerült a kiállításra vonzani, illetve a kiállítás hivatalos honlapja is lényegesen látogatottabbá vált, illetve a közösségi oldalakon való megosztások száma is jelentősen megugrott a korábbi évekhez képest. (<http://www.conventa.si/conventa/>)

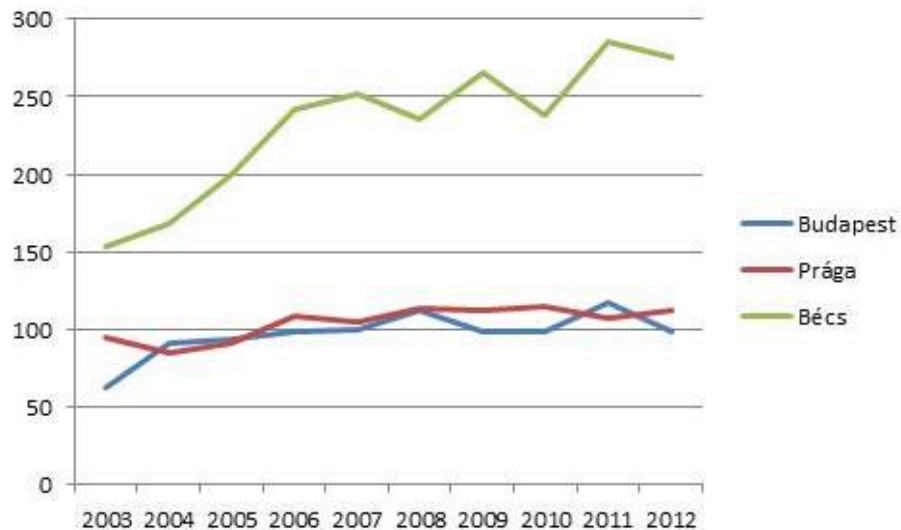
Kétségtelenül érdekes formája az együttműködésnek, ha két, alapvetően versenytárs város működik együtt, azonban erre találhatunk példát Bécs és Barcelona esetében, mely közös pályázati tevékenységben és közös távoli piacokon való marketing munkában nyilvánul meg. Felismerve azt, hogy Budapest számára sincs más út, mint az összefogásban rejlő lehetőségek kihasználása. Fővárosunk egyik legjelentősebb vetélytársával, Prágával fogott össze annak érdekében, hogy a két város hivatásturisztikai kínálata 2013-ban egy több állomásos roadshow keretében mutatkozhasson be. (Ferenczy, 2014.)

4.3. BUDAPEST JELENLEGI HELYZETE A TUDOMÁNYOS ÜLÉSEK PIACÁN LEGFŐBB VERSENYTÁRSAINKKAL BÉCCSEL ÉS PRÁGÁVAL VALÓ ÖSSZEHASONLÍTÁSON KERESZTÜL

Ahogy a 2005. és 2010. közötti időszakra érvényes Budapest turizmusfejlesztési stratégiájában megfogalmazásra került a konferenciaturizmus piacán a legfontosabb versenytársainak különösen az osztrák, illetve a cseh főváros számítanak. Kérdés azonban, hogy a városok közötti verseny hogyan alakult a vizsgált, 2003. és 2012. közötti 10 éves időszakban, illetve milyen fejlesztések mentek végbe az egyes városokban, mind az infrastruktú-

rát, mind pedig az infrastruktúrán túlmutató kérdéseket érintően, illetve az egyes városok részéről hogyan kerül támogatásra a konferenciaturizmus.

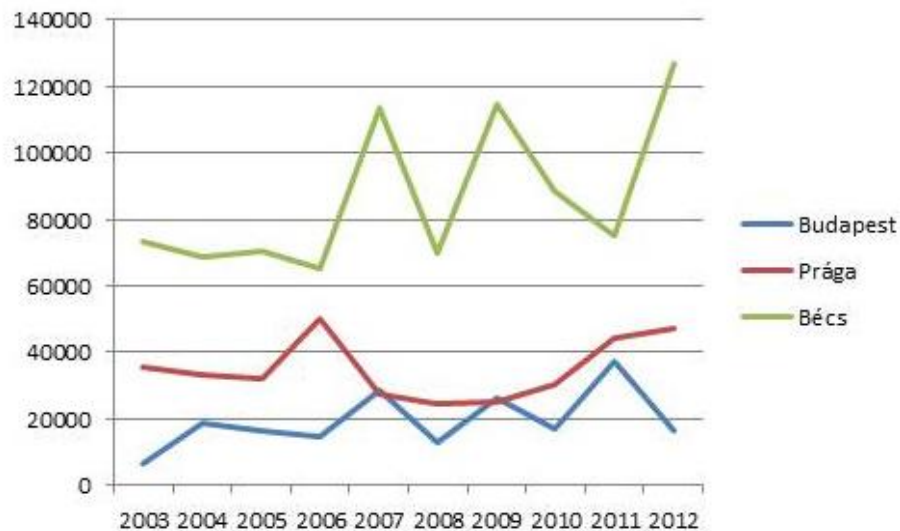
A következő ábrán látható, hogy a vizsgált időszakban hogyan alakult a három főváros közötti verseny az ICCA által számba vett tudományos rendezvények számát tekintve:

7. ábra Tudományos rendezvények számának alakulása Bécs, Budapest, Prága esetében (ICCA nyomán, Saját szerk.)

Látható, hogy az ezredfordulót követő években a Budapest iránti kereslet igencsak megélénkült, és ez a folyamat egészen 2008-ig érvényesült, 2009-ben és 2010-ben viszont jelentős visszaesés volt tapasztalható a korábbi évekhez képest, nyilvánvalóan a gazdasági válságból adódóan. 2011-ben azonban az ülések számát tekintve ugrásszerű növekedést könyvelhetett el Budapest az előző évekhez képest, nyilvánvalóan ez nagyrészt annak volt köszönhető, hogy Magyarország volt az év első felében az Európai Unió soros elnöke, így viszonylag sok konferencia ezért hazánkban, de legfőképpen fővárosunkban, vagy Gödöllőn került megrendezésre. A 2011-es csúcsev után a Budapest iránti kereslet visszaesett az azt megelőző időszakhoz hasonló szintre. Az ülések számát tekintve a Prága iránti kereslet lényegesen kevésbé volt hullámzó, mint a magyar főváros iránti. Az osztrák fővárosban némi ingadozással, de dinamikusan növekedett a rendezvények száma, messze megelőzve Prágát, és Budapestet. 2012-ben az ICCA rangsorában Bécs az első helyezést szerezte meg, világ szinten, a rendezvények számát tekintve, míg Prága a 11., míg Budapest a 20. a szövetség által publikált rangsorban.

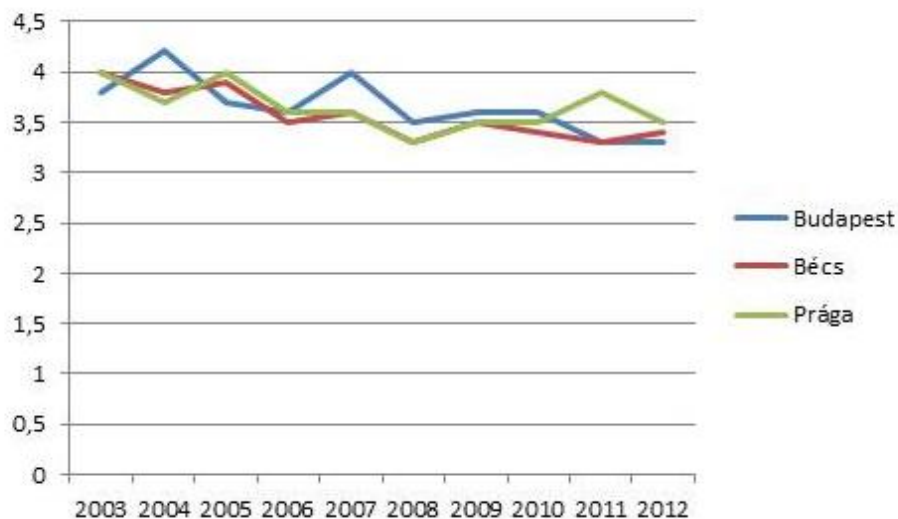
A rendezvények száma mellett fontos azt is vizsgálni, hogy hogyan alakult a rendezvényeken résztvevők létszáma. A vizsgált 3 város esetében ennek alakulását a következő grafikon szemlélteti:

8. ábra Résztvevői létszám változása a Bécsben, Prágában és Budapesten rendezett tudományos rendezvényeken (ICCA nyomán, Saját szerk.)

Ez alapján megállapítható, hogy a Bécsben nem csak lényegesen több konferencia rendezési jogát nyeri el, hanem a vizsgált időszak minden egyes évében több ezer fős előnye van a másik két vizsgált fővároshoz képest a rendezvényeken résztvevők számát tekintve. Ugyanakkor Bécs esetében elmondható, hogy igen jelentős hullámozást mutat a rendezvényeken résztvevők létszáma. A vizsgált, 2003. és 2012. közötti időszak során a budapesti rendezvényeken résztvevők száma alapvetően szerényebb, mint a cseh fővárosban, ugyanakkor néhány évben sikerült a rendezvények résztvevői létszámát tekintve 2007-ben és 2009-ben sikerült Prága elé kerülnie Budapestnek.

A fentiek szerint úgy tűnik, hogy Budapest minden tekintetben súlyos lemaradást könyvelhetett el az elmúlt évtized során. Az ülések átlagos hosszát tekintve azonban azt mondhatjuk, hogy sikerült versenyben maradnia, illetve felül emelkednie Budapestnek a cseh és az osztrák fővárosokon, ahogyan ez a következő ábrán is látható:

9. ábra A tudományos konferenciák átlagos időtartamának a változása Bécs, Prága, Budapest esetében (ICCA nyomán saját szerk)

A fenti grafikonon egyértelműen látható, hogy a 2003. és 2012. közötti időszakban megközelítőleg 4 nap volt a vizsgált városok esetében, mely csak minimális mértékben csökkent az időszak vége felé, és megállapítható, hogy a 2008-as gazdasági válság sem befolyásolta különösebben negatív irányba ezt, mely összhangban van a világ szintű tendenciákkal.

A következő táblázat foglalja össze, hogy az egyes városok esetében a különféle rendezvényhelyszínek iránt milyen kereslet mutatkozott:

Helyszín típus	Budapest	Bécs	Prága
Kongresszusi/Kiállítási központ	18, 1 %	26,5%	32,3 %
Szállodák konferenciatermei	60 %	33 %	52 %
Egyéb helyszínek	5,7 %	13,9 %	3,3 %
Felsőoktatási intézmények	16,2 %	26,7 %	12,4 %
Összesen	100 %	100 %	100%

10. ábra A különböző rendezvényhelyszínek iránti kereslet² (ICCA nyomán, Saját szerk)

Látható, hogy a legtöbb budapesti konferencia szállodák rendezvénytermeiben került megrendezésre, ettől lényegesen elmarad a konferencia- és kiállítási központokban megrendezett rendezvények száma, hiszen mindössze a vizsgált időszak átlagát tekintve a rendezvények 18,1 %-ának adott otthont ilyen jellegű létesítmény. Ettől valamelyest elma-

² Vizsgált időszak átlagos kereslete alapján

rad a felsőoktatási intézmények, mint ülési helyszín iránti kereslet, illetve az egyéb rendezvény helyszínek iránt egészen minimális, átlagosan mindössze 5,6 %-os kereslet mutatkozott a vizsgált időszak alatt. Bécs esetében látható, hogy az egyes helyszíntípusok iránt sokkal inkább kiegyenlített a kereslet, mint mondjuk Budapest esetében. Egyik helyszíntípus iránt sincs olyan kiemelkedő arányú kereslet, mint a hazai fővárosban a szállodák iránt. Prágában is leginkább a szállodák, mint rendezvényhelyszínek iránt a legmagasabb a kereslet, ugyanakkor meg kell említeni, hogy a kongresszusi és kiállítási központok a vizsgált város esetében itt a legkedveltebb ülésezési helyszínek.

Kérdés azonban, hogy a vizsgált városokban mi történt az elmúlt időszakban a konferencia turizmus fejlesztése, illetve ösztönzése érdekében. Budapest esetében azt mondhatjuk, hogy nem igazán történt semmilyen olyan változás, ami a konferenciaturizmus fellendülését szolgálja. Versenytársaink esetében azonban több olyan beruházás és egyéb intézkedés is történt, mely kedvezően hatott a desztinációk piaci pozíciójára.

4.3.1. Interjú Kamila Batková-val Prágai Kongresszusi Iroda Igazgatójával

Kamila Batková-val, a Prágai Kongresszusi Iroda igazgatójával készített interjúmból kiderül, hogy a cseh fővárosban több a kongresszusi infrastruktúrát kedvezően érintő fejlesztés ment végbe a vizsgált 2003. és 2012. közötti időszakban. A 2011-ben és 2012-ben teljesen felújításra került a Prágai TV Torony, mely ugyan a kisebb, rendezvényhelyszínek közé tartozik, hiszen mindössze 150 fő befogadására alkalmas, mindenképpen az egyedi létesítmények közé sorolható. Továbbá a Városi Konferencia Központ (City Conference Center) 2012-ben teljes mértékben felújításra került, mely ennek nyomán felosztható 3 különböző teremre ideális helyszínt biztosítva ezzel különböző létszámú események befogadását. 2009-ben került felújításra az U Hájků Kongresszusi Központ, mely ennek köszönhetően multifunkcionális helyszínné vált. Az épületegyüttes 2 szállodát és egy konferenciaközpontot foglal magában napjainkban. Ezek mellett több szállodaipari beruházás is történt a cseh fővárosban. Ugyan nem tartozik szorosan a vizsgált időszak fejlesztéseihez, de az idén, várhatóan a tavasz folyamán nyitja meg kapuit a FORUM Karlín, illetve ebben az évben lett az állam a Prágai Kongresszusi Központnak a többségi tulajdonosa, melynek fejlesztése a következő években kezdődik meg.

Prága elkötelezett a konferenciaturizmus segítése mellett, felismerve annak kedvező hatásait. Az 500 fő feletti tudományos rendezvények esetében a városvezetés biztosítja

az ingyenes tömegközlekedést, illetve 50% kedvezményt biztosít a piaci árhoz képest, ha a rendezvényen résztvevők létszáma nem éri el az 500 főt, továbbá vállalati rendezvények esetében. Emellett a város különféle egyéb támogatásokat is nyújt, ha a delegáltak száma eléri az 1500 főt.

A fentiek mellett annak érdekében, hogy Prága, mint kongresszusi desztináció még inkább megerősítse helyét a világviszonylatban zajló versenyben, a városi kongresszusi iroda mintegy híd szerepet tölt be mind a keresleti, mind a kínálati oldalon érdekelt felek között. Emellett különféle promóciós anyagokat is biztosít. 2010-ben hívták életre a Nagyköveti Programot, azóta minden évben megrendezésre kerül a Nagykövek Díjátadó Estje, mely keretében átadásra kerülnek a nagyköveti címek Prága vezető tudósainak, akik a helyi tagjai a különféle nemzetközi szervezeteknek, így jelentős szerepük lehet egy-egy rendezvény Prágába hozatalában. A Programot a helyi önkormányzat is támogatja, fővédnöke Prága polgármester helyettese.

A cseh főváros esetében is felismerték az érdekelt szolgáltatók, hogy a város kongresszusi turizmusa csak együttműködés eredményeképp lehet versenyképes. Ennek érdekében a PCB és a tagjai egyre gyakrabban fognak össze, mely leginkább a pályázási és küldő piaci tevékenységben nyilvánul meg.

A PCB nemzetközi együttműködéseit tekintve azt mondhatjuk, hogy ez gyakorlatilag formálisan a prominensnek számító szakmai szervezetekben (ICCA, EFAPCO, MPI) való tagságban nyilvánul meg, és természetesen tagja a nemzeti kongresszusi irodának is.

Prága elkövetkezendő 10 évre vonatkozó jövőképe szerint 2015-ig cél az ICCA statisztikai alapján a világ TOP 10 kongresszusi desztinációjába tartozni, illetve 2010-ig a TOP 5 közé. Továbbá cél a lehető legtöbb vásáron, kiállításon való megjelenés, illetve ahogyan nyilvánvalóan a többi konferenciaváros számára is, a lehető legtöbb rendezvényt a városba csábítani.

4.3.2. *Interjú Christian Mutschlechner-el a Bécsi Kongresszusi Iroda Igazgatójával*

Ahogy Christian Mutschlechner-el, a Bécsi Kongresszusi Iroda igazgatójával készített interjúmból kiderül, a vizsgált időszak alatt, 2004-ben kezdődött meg az Austria Center Vienna építése. Ausztria legnagyobb, egyidejűleg 15 000 fő befogadására alkalmas kongresszusi és kiállítási központja 2014. Januárjában került átadásra.

Arra a kérdésemre, miszerint segíti-e az osztrák főváros valahogyan a tudományos ülések városba hozatalát, azt a választ kaptam, hogy alapvetően nem, mindössze a főszezonon kívül megrendezésre kerülő tudományos ülések kapnak egy viszonylag minimális anyagi támogatást. Ez mindenképpen jó kezdeményezés, hiszen ez által valamelyest csökkenthetnek a szezonálisból eredő nehézségek, illetve biztosított a folyamatos bevétel a konferenciaturizmushoz közvetlenül, vagy közvetetten kapcsolódó szolgáltatóknak, illetve ezáltal várhatóan a rendezvényhelyszínek kihasználtsága is jobbá válik.

Bécs esetében, hasonlóan a többi konferencia városhoz, a városi kongresszusi iroda fontosnak tartja folyamatosan újabb- és újabb rendezvények rendezési jogának elnyerését, ugyanakkor fontos célnak tartják, hogy egy-egy rendezvény a lehető legrövidebb időn belül visszatérjen az osztrák fővárosba. Bécs esetében jó példa a visszatérő rendezvényekre, de ugyanakkor speciális eset is az Európai Radiológiai Társaság 90-es évek eleje óta évente megrendezésre kerülő kongresszusa, melynek helyszíne eddig minden esetben a szomszédos főváros volt.

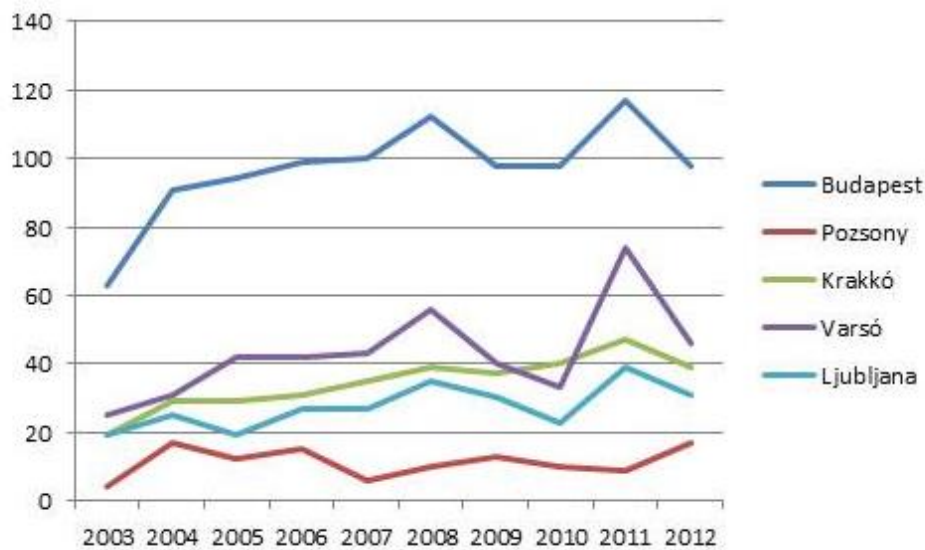
Arra a kérdésemre, miszerint van-e szolgáltatói összefogás Bécsben, azt a választ kaptam, hogy igen, bár mindössze informális keretek között. A város három kongresszusi központja, illetve jelentős konferencia szállodái működnek együtt, jellemzően a marketing tevékenység esetében. Az együttműködések azonban nem merülnek ki ennyiben, Bécs Barcelonával dolgozik közösen, jellemzően a távoli küldő piaci marketinget érintő kérdésekben.

Az igazgató elkövetkezendő 10 évre vonatkozó jövőképében nem szerepelnek jelentős infrastrukturális beruházások. Ez nem meglepő, hiszen Bécs esetében minden szükséges infrastrukturális feltétel adott, hogy tudjon különböző méretű, akár 10 000 főt is meghaladó rendezvényeket fogadni. A város számára fő cél tartani a jelenlegi piaci pozíciót, és a különféle szolgáltatásokat tökéletesre fejleszteni.

4.4. BUDAPEST PIACI POZÍCIÓJA A KÖZÉP-EURÓPAI RÉGIÓ KONFERENCIAVÁROSAIHOZ KÉPEST

Noha Budapest legjelentősebb versenytársainak a korábban említett osztrák és cseh fővárosokat tartják, érdemes megfigyelni, hogy a térség egyéb városainak, melyek szintén Budapest versenytársaiként kerülnek említésre, esetükben hogyan változott az ICCA által publikált rangsorban elfoglalt helye a vizsgált időszakban, a rendezvények számát tekintve. Ebben a tekintetben Varsó, Krakkó, Pozsony, Ljubljana konferenciaturizmusának ala-

kulása került vizsgálatra, mely városok esetében a rendezvények számának alakulását az a következő ábra mutatja:

11. ábra A rendezvények számának alakulása Közép-Európa konferencia városaiban (ICCA nyomán, Saját szerk.)

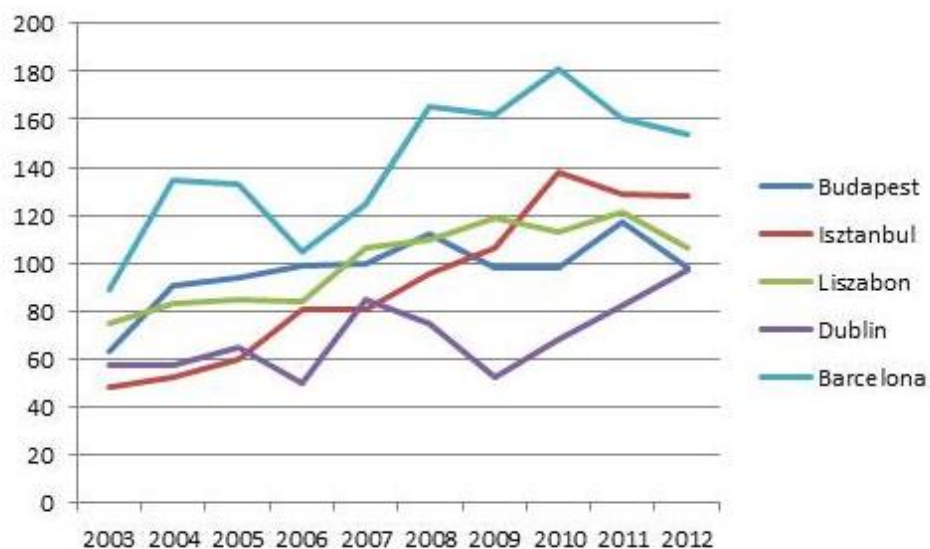
Megállapítható, hogy míg Béccsel és Prágával szemben Budapest a legtöbb elemzési szempont alapján alulmarad, addig az egyéb versenytársként számon tartott városokkal szemben Budapest piaci pozíciója igen kedvező. Az összehasonlítás alapját képező városok Krakkó kivételével mind fővárosok, illetve kivétel nélkül egyetemi, tudományos központok, melyek vonzerőt képezhetnének a tudományos ülések számára. A szlovák fővárosban tartott viszonylag alacsony ülésszám eléggé meglepő lehet, hiszen megközelíthetősége is igen kedvező, ami igen kedvező tény a konferenciaturizmus számára. A 2012-ben megtartott rendezvények számát tekintve Budapest foglalja el a legjobb pozíciót a 20-dik helyen. Fővárosunkat Varsó „követi” a 49. helyen, majd Krakkó az 58. helyen. A szlovén főváros a 74. helyet tudhatta magáénak, míg Pozsony a 134. helyen végzett a nemzetközi tudományos ülések számát tekintve.

4.5. KIEMELKEDŐ EREDMÉNYEKET ELÉRT KONFERENCIAVÁROSOK: PÉLDÁK AZ EURÓPAI M.I.C.E. PIACRÓL

A korábban bemutatott Bécs, Prága és a Közép-európai térség városai mellett szakértők álláspontja szerint komoly versenytársnak számít az európai városok közül Dublin, Lizsaban, Isztanbul, illetve Barcelona. Az említett városoknak fontos közös vonása, hogy mindegyik főváros, illetve egyetemi város, mely következtében vonzó helyszín lehet a tu-

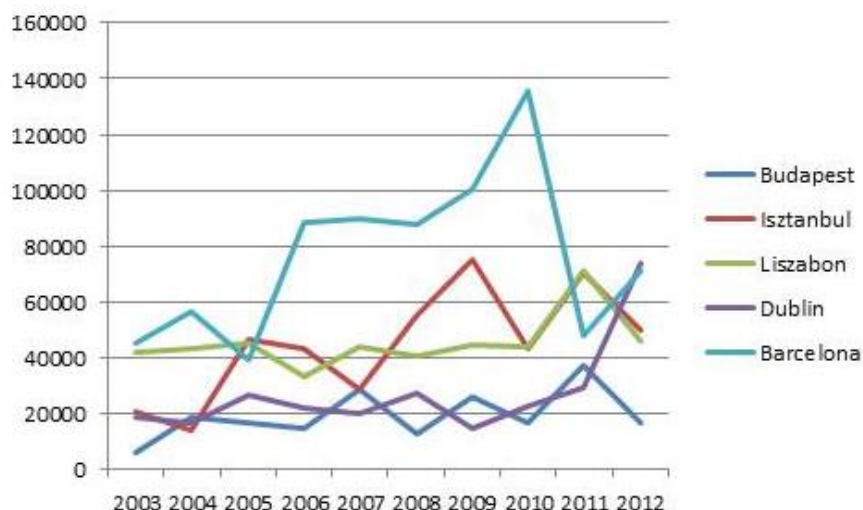
dományos ülések számára. Mindegyik város rendelkezik saját városi kongresszusi irodával, Budapestet leszámítva.

Az ICCA 2012-es rangsorában az összehasonlított városok mindegyike viszonylag előkelő, és egymáshoz közeli pozíciót foglal el, legalábbis az ülések számát tekintve, egyedül valamelyest Barcelona, illetve Isztanbul emelkedik ki a mezőnyből.

12. ábra Nemzetközi tudományos rendezvények számának változása (ICCA nyomán, Saját szerk.)

Látható, hogy az időszak elején a rendezvények számát tekintve Barcelonát leszámítva csak Liszabon utasította maga mögé, a Dublinban és az Isztanbulban tartott tudományos rendezvények száma lényegesen elmaradt a budapesti rendezvények számától. Ugyanakkor lényegesen más kép tárul elénk, ha az egyes városok iránti keresletet a rendezvényen résztvevők létszáma szerint vizsgáljuk.

13. ábra Résztvevői létszám változása a vizsgált városokban (ICCA nyomán, Saját szerk.)

E tekintetben lényegében az összes összehasonlítás alapját képező város iránt nagyobb kereslet mutatkozott, tehát hiába az alacsonyabb rendezvényszám, a versenytárs városokban tartott tudományos rendezvények lényegesen több résztvevőszámot tudtak vonzani a vizsgált időszak alatt. Az összehasonlításra kerülő városok többségében kisebb-nagyobb fejlesztések, általában kongresszusi központ beruházások történtek a vizsgált időszak során.

Barcelonában 2004-ben nyílt meg a CCIB (Convention Center International Barcelona), melynek maximális befogadó képessége egyidejűleg 15 000 fő. A kongresszusi központ 45 különböző nagyságú szekció teremmel rendelkezik, illetve kiállítási terület is tartozik hozzá. (<http://www.gl-events.com/1-barcelona-ccib>) A spanyol főváros már a vizsgált időszakot megelőzően is népszerű kongresszusi desztináció volt, részben köszönhető ez a 1992-es Olimpiai Játékokból, és az ugyanabban az évben megrendezett Világjátékokból fakadó marketing értéknek, mely ráirányította a desztinációra a figyelmet. Látható, hogy az ülőszám tekintetében 2004. áttörést jelentett, ugyanis másfélszeresére nőtt a spanyol fővárosban rendezett ülések száma, mely trend érvényes volt egészen 2010-ig, onnantól kezdve lassú csökkenés jellemzi a spanyol főváros iránti keresletet. Ugyanakkor mindenképpen megemlítenő, hogy résztvevői létszám tekintetében eléggé jelentős a kereslet ingadozása a spanyol főváros esetében.

Isztambul esetében több olyan infrastrukturális fejlesztés történt, mely eredményeképpen konferenciaturizmusa látványos fejlődésnek indult az elmúlt évtized során. Ugyan nem a vizsgált 2003. és 2012. közötti időszakban, hanem azt megelőzően nyílt meg az

Istanbul Convention and Exhibition Centre, 2000 fős kapacitással. A plenáris terem mellett 27 szekcióterem, kiállítási terület és az egyéb szükséges infrastruktúrát biztosító egységek is a létesítményegyüttes részét képezik. (<http://icvb.org.tr/venue/istanbul-convention-exhibition-centre-icec/#sthash.169Mi7aQ.dpbs>) Továbbá 2009-ben nyitotta meg a mely 3700 fő egyidejű befogadására alkalmas, a világ legmodernebb létesítményei közé sorolt Istanbul Conference Center Isztanbul vélhetően a végbement infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően a rendezvények számát tekintve folyamatos növekedést produkált, melyet a gazdasági válság sem tudott megállítani. (<http://icvb.org.tr/venue/istanbul-congress-centre-icc/#sthash.UrjxD0vD.dpbs>, <http://www.iccistanbul.com/icc/detail/About-ICC/85/51/0>, <http://icvb.org.tr/venue/istanbul-convention-exhibition-centreicec/#sthash.169Mi7aQ.dpbs>)

A kezdeti időszakhoz képest a török főváros iránti kereslet 37,5%-al nőtt a tudományos rendezvények piacán. A korábbi viszonylag kis számú rendezvény ugyanakkor nagy számú érdeklődőt vonzott. A résztvevők számát tekintve viszonylag jelentős ingadozás figyelhető meg, de e tekintetben a török főváros teljes mértékben maga mögé utasította Budapestet.

A portugál fővárosban a közelmúltban jelentősebb fejlesztés nem történt, Lizabon esetében a ma két legjelentősebbnek számító üléselési helyszín a FIL, illetve a Lizaboni Kongresszusi Központ nem sokkal a vizsgált időszak előtt vált ketté. Az előbbi elköltözése lehetővé tette ezutóbbi bővítését. (<http://www.lisboacc.pt/irj/portal/lisboacc?NavigationTarget=navurl://85c367dd94c67a6c258dbce3ee2e8314>) Lizabon a vizsgált időszak esetében a rendezvények számát tekintve több alkalommal Budapest mögött foglalt helyet az ICCA által publikált rangsorban, ám a részvételi létszám tekintetében Isztanbulhoz hasonlóan sokkal jobb eredményeket produkált, mint a hazai főváros.

Dublinban 2010-ben nyitotta meg kapuit Írország első kimondottan erre a célra épített kongresszusi központja, a Convention Center Dublin (CCD), a tervezés és a megvalósítás PPP konstrukcióban történt. A kiemelten környezetbarát létesítmény 2000 fő egyidejű befogadására alkalmas, 22 különböző kapacitású szekcióteremmel és a trendeknek megfelelően kiállítási területtel. A CCD teljes mértékben akadálymentesített, felkészült speciális igényű látogatók fogadására, legyen szó ételallergiáról, mozgássérült egyénről, vagy a segítő kutya elhelyezéséről. (<http://www.theccd.ie/access-for-people-with-disabilities>) A CCD könnyen, mindössze 20 perc alatt elérhető Dublin Nemzetközi Repte-

réről, illetve a kikötőtől 1 km távolságra helyezkedik el. A városban rendelkezésre széleskörű szállás és programkínálat áll a konferenciákra érkezők rendelkezésére. (<http://www.theccd.ie/why-choose-dublin>) Dublin pozíciója a kongresszusi központ megnyitását követően a rendezvények számát tekintve javult az ICCA által publikált rangsorban a rendezvények számát tekintve, de jelenleg a 2012-es rangsor alapján Budapest mögött foglal helyet, ugyanakkor megállapítható, hogy a résztvevői létszámot tekintve, egészen 2012-ig hasonló eredményeket ért el, mint Budapest. 2012-ben az ír fővárosban rendezett rendezvények résztvevői létszáma igen jelentős emelkedést mutatott, maga megelőzve ezzel nagymúltú konferencia városokat.

4.6. KITEKINTÉS AZ ÁZSIAI M.I.C.E. PIACRA

Az elmúlt 50 évre visszatekintve megállapíthatjuk, hogy az Ázsia iránti kereslet jelentősen megnövekedett a kezdeti időszakhoz képest a tudományos ülések piacán. Az ICCA statisztikái szerint számos ázsiai város lépett előre mind a rendezvények, mind pedig az üléseken résztvevők számát tekintve. A legnépszerűbb városoknak jelenleg Szingapúr, illetve Hong Kong számítanak. Egyebek mellett Taiwan is felkerült a „hivatásturisztikai világtérképre”, hiszen az elmúlt időszakban komoly fejlődések mentek végbe. Az első lépés 2008-ban a Taipei World Trade Center Nangang International Exhibition Hall (TWTC Nangang). Sikerét részben annak is köszönheti, hogy megközelíthetősége a rohamosan fejlődő ázsiai és csendes-óceáni térségből könnyedén elérhető, légi úton, illetve vasút segítségével. A statisztikákat áttekintve láthatjuk, hogy a Turisztikai Világszervezet előrejelzéseivel összhangban a hivatásturizmus piacán –beleértve a nemzetközi tudományos üléseket– egyre keresettebb desztinációvá fog válni. (<http://www.biztechreport.com/story/1830-growth-and-importance-mice-industry>)

5. ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉS

Az előzőekben bemutatott statisztikák alapján megállapítható, hogy a nemzetközi tudományos szervezetek száma, és ezzel összhangban a konferenciák száma folyamatos növekedést tudott felmutatni az elmúlt évtizedek során, így a konferencia turizmus számára biztosított a keresleti oldal, melyet az egyre jelentősebbé váló on-line konferenciák világa sem tud felváltani. Látható, hogy a legtöbb nemzetközi tudományos ülés Európában kerül megrendezésre, noha a kontinens iránti kereslet fokozatosan csökkenő tendenciát mutat. Ugyanakkor az Ázsia iránti kereslet gyakorlatilag folyamatos növekedést produkált. E tények összhangban állnak a Turisztikai Világszervezet által előre jelzett tendenciákkal.

Napjainkra az egész világ elérhetővé vált, mind fizikálisan, mind pedig a világháló segítségével, mely hozzájárul egy világszintű verseny kialakulásához az egyes desztinációk között. Ezért nem elég csak a kontinens városaira versenytársként tekinteni. Budapestnek ugyan úgy fel kell tudnia venni a versenyt Szingapúrral, vagy Sydneyvel, ahogyan például Prágával.

Mind az európai, mind pedig az Európán kívüli bemutatott városok esetében több olyan kongresszusi infrastruktúrát kedvezően érintő fejlesztések, illetve azon túlmutató együttműködések mentek végbe, melyeknek köszönhetően az adott városok versenyképessége jelentős mértékben megnövekedett. Budapest esetében, mely hazánk egyetlen világ viszonylatban is versenyképes konferencia desztinációja, a régóta szükségesnek vélt kongresszusi központ jelenleg mindössze tervek és ígéretek szintjén létezik, legkorábban 2017-ben kerülhet átadásra. A fejlesztés megvalósultával várhatóan Budapesten rendelkezésre fognak állni a több ezer fős kongresszusok fogadásához szükséges infrastrukturális feltételek, ugyanakkor át kell gondolni, hogy a létesítmény milyen egyéb célokra hasznosítható még. Ennek alternatívája lehet a különféle várhatóan nagy érdeklődésre számot tartó kulturális rendezvények befogadása, például a Budapesti Tavaszi Fesztivál eseményei egy részének befogadása.

Budapest hivatásturisztikai versenyhátránya, piaci pozíciójának romlása leggyakrabban a fentebb említett infrastrukturális hiányosságra kerül visszavezetésre, azonban sikeres külföldi példákat áttekintve egyéb hiányosságok is felfedezhetők fővárosunk esetében a desztináció menedzsment területét érintve. Magyarországon egyedül a Magyar Turizmus Zrt. berkein belül működő Magyar Kongresszusi Igazgatóság végzi hazánk –

különös tekintettel Budapest-, mint kongresszusi desztináció menedzsmentjét és marketingjét, állami finanszírozással. Ebben a konferenciaturizmusban érdekelt szolgáltatók semmilyen pénzügyi szerepvállalással nem vesznek részt, holott anyagi érdekük fűződne ahhoz, hogy Magyarországon minél több rendezvény valósuljon meg. A vizsgált városok (és országok) esetében mindenhol sorra jöttek létre a nemzeti kongresszusi iroda alá szerveződve a városi kongresszusi irodák, mintegy generátori szerepet betöltve a helyi szolgáltatói összefogások, és nem utolsó sorban a desztináció sikeres piaci jelenlétének segítésére. Erre mindenképpen szükség volna Budapest esetében is. További érdekes tény, több esetben, például legfőbb versenytársaink, Bécs és Prága esetében a város különböző módon támogatja a konferenciaturizmust. Budapest esetében sajnos erre nem találhatunk példát, érdemes lenne tehát ebbe az irányba is előre lépnie fővárosunknak.

Több esetben láthattunk példát arra is, hogy egy-egy város versenytársával fog össze a sikerebb, és költséghatékonyabb marketing tevékenység érdekében. Erre vonatkozóan hazánk részéről is megindult 2013-ban egy kezdeményezés. Mindenképpen követendő ez az út, és meg kellene vizsgálni, melyek azok a már meglévő struktúrák, amelyekből akár ki is lehetne indulni közös marketing akciókhoz. Ilyen például a Visegrádi Négyek együttműködés, mely keretében megosztott költséggel lehetne várhatóan hatékonyabb marketing munkát végezni a távoli küldő piacokon. A közös marketing tevékenység szám-talan formában nyilvánulhat meg, például, megnyitni egymás szolgáltatói számára a szakmai kiállításokat vásárokat, illetve közösen részt venni azokon, illetve közös tanulmányutakat szervezni, melyek mind magas költséggel járó marketing eszközök.

Ahhoz, hogy egy-egy desztináció sikeres lehessen a tudományos ülések piacán az infrastrukturális feltételeken túl elengedhetetlen a magas szintű helyi tudományos élet megléte, ezért mindenképpen ösztönzendő, támogatandó a kutatási, fejlesztési tevékenység. Köztudott tény, hogy az Európai Unió a turizmust közvetlenül nem támogatja, de a kutatás fejlesztést viszont igen, mely a nemzetközi tudományos konferenciák számára vonzerőt jelenthet. Nem elég azonban, hogy egy-egy desztináció tudományos szempontból vonzó, turisztikai szempontból is annak kell lennie, hiszen tudjuk, hogy a konferencia versenyképessége valójában egyet jelent a desztináció versenyképességével. A hivatásturizmusban résztvevőkre különösen igaz, hogy magas szintű, minőségi kínálatot igényelnek, melyért magasabb árat is hajlandóak fizetni. Ugyanakkor a ”szerepük” nem merül ki ennyiben, hiszen mivel szakterületeik prominens képviselőiről van szó, ezért jelentősen hozzájárulnak az országimázs formálásához is, és nem utolsó sorban elégedettségük esetén visszatérhetnek szabadidős turistaként.

Magyarország szempontjából kulcskérdés a szezonális csökkentése, melyre kiváló alternatívát nyújthat a hivatásturizmus, ezért (is) mindenképpen ösztönzendő, de a térbeli koncentráció megoldására nem jelent alternatívát, mivel a hivatásturizmus világszintű vérkeringésébe mindössze fővárosunk tud bekapcsolódni. Vidéken, bármennyire is jó és támogatandó kezdeményezések indultak el az elmúlt időszakban, jellemzően a megközelíthetőség és az infrastruktúra miatt más kategóriát képviselnek a konferenciák piacán. Ezek a városok csak kisebb volumenű és vonzóképeségű rendezvények fogadására lehetnek alkalmasak.

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom:

Dr. Faragó Hilda – Karikás Eszter (1999): A konferenciák világa, Turizmus Bulletin, IV. Évfolyam 3. szám

Dr. Faragó Hilda (2005): A hivatásturizmus trendjei, Turizmus Bulletin IX. Évfolyam, 4. szám

GKI Gazdaságkutató Rt., Horwath Consulting Zágráb, Inn-Side Tanácsadó Kft., Ogilvy & Mather Budapest Rt. (2005): Budapest főváros turisztikai stratégiája és 2010-ig szóló fejlesztési programja, Budapest, mint márka marketingszempontról értékelésével p. 4, p. 11., p. 17., p.29

ICCA (2013): A Modern History of Association Meetings 1963-2012, p. 9, p.12.,p.14., p.18., p.28., p.27.

Magyar Turisztikai Hivatal (2005): Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2005 - 2013. p. 58. , p. 156.

Magyar Turizmus Zrt. (2013): Turizmus Magyarországon 2012. p4., p5.

Nemzetgazdasági Minisztérium, Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal (2013): Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció 2014 – 2024. , p. 50., p. 38., p. 47.

Simonyi Norbert (2006): A konferenciaturizmus nemzetközi piacának áttekintése, Turizmus Bulletin X. Évfolyam, 4. szám

Egyéb források:

Dr. Jandala Csilla (2012): A fapados légitársaságok térnyerésének és a MALÉV megszűnésének hatásai turizmusunkra (2012. november)

Ferenczy Anikó (2014): Desztináció értékesítés a nemzetközi MICE piacon (2014. március)

ICCA - Destination Comparison Reports

Mélyinterjú Vágvölgyi Rékával, az Irány Pécs Kft. marketing menedzserével – 2014. április 5.

Mélyinterjú Szerdi Zsuzsannával, a Hotel Lycium**** igazgatójával – 2014. április 6.

Mélyinterjú Christian Mustachlener-rel, a Vienna Convention Bureau vezetőjével – 2014. április 2.

Mélyinterjú Kamila Batková-val, a PragueConvention Bureau vezetőjével – 2014. március 20.

Internetes hivatkozások:

<http://turizmus.com/fokusz/2018-ig-meg-kell-nyitnia-a-kongresszusi-kozpontnak-1121419>
(2014. 04.13.)

<http://turizmus.com/fokusz/kongresszusi-kozpontot-es-nemzeti-legitarsasagot-iger-furjes-balazs-1121294> (2014.04.13.)

<http://turizmus.com/fokusz/a-kongresszusi-kozpontrol-is-beszelt-furjes-balazs-1119960>
(2014.04.10.)

<http://www.conventa.si/conventa/> (2014.03.17.)

<http://www.gl-events.com/1-barcelona-ccib> (2014.03.17.)

<http://icvb.org.tr/venue/istanbul-convention-exhibition-centre-icec/#sthash.169Mi7aQ.dpbs> (2014.03.17.)

<http://icvb.org.tr/venue/istanbul-congress-centre-icc/#sthash.UrjxD0vD.dpbs>
(2014.04.01.)

<http://www.iccistanbul.com/icc/detail/About-ICC/85/51/0> (2014.04.01)

<http://icvb.org.tr/venue/istanbul-convention-exhibition-centre-icec/#sthash.169Mi7aQ.dpbs> (2014.03.31.)

<http://www.lisboacc.pt/irj/portal/lisboacc?NavigationTarget=navurl://85c367dd94c67a6c258dbce3ee2e8314> (2014.04.03.)

<http://www.theccd.ie/access-for-people-with-disabilities> (2014.04.06.)

<http://www.theccd.ie/why-choose-dublin> (2014.04.08.)

<http://www.mpiweb.org/About> (2014.04.09.)

http://www.efapco.eu/about_efapco_who_we_are.asp (2014.04.09.)

<http://www.siteglobal.com/p/cm/ld/fid=58> (2014.04.09.)

<http://sncvb.se/english/> (2014.04.09.)

MELLÉKLETEK

**1. MELLÉKLET: IRÁNY PÉCS NONPROFIT KFT. – VÁGVÖLGYI RÉKA TURISZTIKAI ÉS
MARKETING MENEDZSER**

/Interjú vázlat/

Melyek voltak azok a fő érvek, amelyek miatt Pécs a konferenciaturizmus fejlesztése mellett döntött?

A város egyre bővülő, színvonalas konferenciakapacitással rendelkezik (Kodály Konferencia- és Koncertközpont, Zsolnay Kulturális Negyed).

Milyen konferenciaturizmust érintő fejlesztések zajlottak le a városban 2003. és 2012. között?

Kodály Központ 1000 fő

Zsolnay Kulturális Negyed konferenciatermei, rendezvényhelyszínei

Szállodák konferenciatermei

Van-e valamifajta összefogás a konferenciaturizmusban érdekelt szolgáltatók között?

Igen a pécsi TDM szervezet összefogásával alakult egy együttműködés.

Amennyiben igen, milyen típusú?

Nincs szervezeti háttér, illetve az effektív munkát a pécsi TDM szervezet (Irány Pécs Nonprofit Kft.) végzi.

Milyen jogok és kötelezettségek illetik meg az együttműködésben résztvevő szolgáltatókat?

A résztvevők közösen döntenek a megjelenésekről és a finanszírozásról, nincs kötelezettségük, az együttműködést érdekek mozgatják.

Támogatja-e a város a konferencia turizmust? (Akár pénzbeli támogatással, akár egyéb módon, pl. ingyenes tömegközlekedéssel stb.)

Nincs tudomásom ilyen támogatásról.

Hogyan alakult a város, mint konferencia desztináció iránti kereslet a 2003. és 2012. közötti időszakban? (Rendezvények számát tekintve, rendezvények résztvevői számát tekintve)

Sajnos erre vonatkozóan nincsenek megbízható adataink..

Miben látják Pécs, mint konferenciaváros legfőbb erősségeit?

Egyetemvárosként a szellemi háttér biztosított.

Infrastruktúrában színvonalas és ár/éték arányban megfelelő szolgáltatást tud nyújtani a város

Jó megközelíthetőség Budapest irányából (M6)

Miben látják Pécs, mint konferenciaváros legfőbb hiányosságait?

Profi konferenciaszervező csapat hiánya, kapcsolatok fejlesztésre szorulnak az értékesítés területén.

A kapacitások (főleg szállás) szétszórtnak helyezkednek el a városban, 4* szálláskapacitás kevés.

Milyen, a konferenciaturizmus fejlesztésére vonatkozó terveik vannak az elkövetkezendő 10 évre?

Pécset a vidéki MICE turizmus központjává kívánjuk tenni, ehhez szükséges első lépést az együttműködés kereteit létrehoztuk, működik egy www.micepecs.hu honlap, részt vettünk a Business Travel Show kiállításon közösen.

A fentebb említett terveket milyen forrásból szeretnék megvalósítani?

Pályázati forrásból, amennyiben tudunk megfelelő pályázatot találni erre az együttműködésre.

2. MELLÉKLET - HOTEL LYCIUM*** - SZERDI ZSUZSANNA, SZÁLLODA IGAZGATÓ**

/Interjú vázlat/

Melyek voltak azok a fő érvek, amelyek miatt Debrecen a konferenciaturizmus fejlesztése mellett döntött?

- Az ország második legnagyobb városa, Megyei Jogú város, Kelet- Magyarország központja,
- Tudományos háttér, Egyetemi, klinikai jelenlét
- kereskedelmi és ipari központ
- jelentős nagy vállalatok jelenléte

Milyen konferenciaturizmust érintő fejlesztések zajlottak le a városban 2003. és 2012. között?

- 2006 ban készült el, és nyitott meg a Kölcsey Konferencia Központ és az ahhoz kapcsolódó Hotel Lycium*****
- megnyitott a Főnix rendezvénycsarnok
- megnyitott a Hotel Divinus*****, a város első 5 csillagos, konferencia és wellness szálloda

Van-e valamifajta összefogás a konferenciaturizmusban érdekelt szolgáltatók között?

- jelenleg kialakítás alatt , a Hotel Lycium koordinálásában most áll összeállítás alatt egy közös konferencia kiadvány

Amennyiben igen, milyen típusú?

- szállás együttműködés nagyobb, 200 fő feletti konferenciák esetén

Milyen jogok és kötelezettségek illetik meg az együttműködésben résztvevő szolgáltatókat?

- kialakítás alatt

Támogatja-e a város a konferencia turizmust? (Akár pénzbeli támogatással, akár egyéb módon, pl. ingyenes tömegközlekedéssel stb.)

- nincs tudomásom róla

Hogyan alakult a város, mint konferencia desztináció iránti kereslet a 2003. és 2012. közötti időszakban? (Rendezvények számát tekintve, rendezvények résztvevői számát tekintve)

2006 – 2008 között a Kölcsey Konferencia központ nyitásával jelentős rendezvény szám emelkedés volt, mely a 2008 as válság miatt 2009 – 2012 között csökkent

2012 ben a Debreceni Gyógyfürdő Kft által üzemeltetett Hotel Lycium **** kapta meg a Kölcsey központ termeinek hasznosítását MICE szegmensben, azaz 1 kézbe került a konferenciák lebonyolítása és értékesítése, melynek nyomán 2012 ben 61 % os rendezvény szám emelkedést, majd 2013 ban újabb 10 % os emelkedést értek el.

Miben látják Debrecen, mint konferenciaváros legfőbb erősségeit?

- modern konferencia központ és főnix csarnok
- egyetemi, klinikai tudományos háttér
- jó infrastruktúra

Miben látják Debrecen, mint konferenciaváros legfőbb hiányosságait?

- városi konferencia iroda vagy legalábbis annak funkciójának ellátása
- egységes és széleskörű piacra vitel
- a konferencia központ piaci szemléletű működtetésének hiánya

Milyen, a konferenciaturizmus fejlesztésére vonatkozó terveik vannak az elkövetkezendő 10 évre?

- közös marketing, közös piaci megjelenés

A fentebb említett terveket milyen forrásból szeretnék megvalósítani?

- egyelőre saját, de jó lenne városi és pályázati forrásokat is megszerezni

3. MELLÉKLET - INTERVIEW WITH CHRISTIAN MUSTACHLENER FROM THE VIENNA CONVENTION BUREAU

/Interjú vázlat/

What developments/investments have been happened in Vienna between 2003 and 2012? (For example a new congress center has been opened, etc.)

Until beginning 2004 the new fair grounds including a conference center have been built and went into operation by January 2014. It is the largest venue in Vienna and most of the areas are on the same floor.

2012 a new CEO took over the Austria Center Vienna and an era of refurbishment started.

How help the city governance to be awarded the right to host an event? (For example free public transport)

There is only a small financial incentive for association congresses taking place outside the high season in our city. Nothing else is basically free of charge.

What makes the CVB as destination management activity to manage Vienna as a successful congress destination?

It is an ongoing acquisition of new clients but also to work on existing clients to repeat the event as often as possible in our city.

Special case: European Congress of Radiology taking place in Vienna on an annual basis since the congress was invented back in the early 90's.

Is there any cooperation between the providers in order to succeed?

There is an ongoing cooperation (not formalized) between the three conference centers and the large meeting hotels.

Have you any cooperation with another Austrian or abroad cities? (Such as joint projects)

We have a strong cooperation especially in overseas marketing with Barcelona, where we are working together.

What are your future plans for the next 10 years to keep, or correct Vienna's position on the association market?

Keep on selling and fine-tuning the service quality on all levels in our city.

4. MELLÉKLET – INTERVIEW WITH KAMILA BATKOVÁ FROM THE PRAGUE CONVENTION BUREAU

/Interjú vázlat/

What developments/investments have been happened in *Prague* between 2003 and 2012?

Tower Park Prague (Prague TV Tower) has been completely reconstructed in 2011 / 2012

FORUM Karlín is being built and flat inspection is planned during the spring 2014. The capacity will be 2 000 seats and 3 000 visitors.

City Conference Centre has been reconstructed in 2012. The Pankrac Conference Centre is divided into three halls (Blue, Red and Yellow) and offers the presentable spaces for 15 to 500 persons.

Prague Congress Centre – the State has become its majority owner (in 2014) and its renovation is planned for upcoming years. The complex consists of a hotel and a congress centrum.

U Hájků conference center has been reconstructed in 2009 and it has become a multi-functional building consisting of a congress centre and 2 hotels.

Many new hotels have been opened in previous years – but unfortunately there are not statistical information about them.

How help the city governance to be awarded the right to host an event? (For example free public transport)

- Free public transport for association congresses over 500 pax.
- Corporate tickets with 50% discount for corporate events and events with attendance not reaching 500 pax.
- Grants for association congresses over 1,500 delegates.

What makes the CVB as destination management activity to manage Prague as a successful congress destination

We especially provide the following services:

- We act as an intermediary between clients and the local service providers. We put clients in contact with Prague's leading conference centers and other venues, hotels, professional conference organizers (PCOs) and destination management companies (DMCs).
- We assist in communication with local government authorities, media and other industry leaders.

- Help and advice with technical assistance when selecting space for event (public institutions, details on Prague's infrastructure, accommodations and social venues)
- We arrange site inspections according to client's requirements.
- Provide promo tools - our promotional tools and advertising materials range from a professional meeting planners guide to brochures on Prague, city maps, photos, videos, etc.

We launched our Ambassador Program in 2010: it includes the festive Ambassador Awards Evening (presenting the awards for contribution to Prague congress tourism to major scientists, doctors, professors, etc., who are local members of international associations), educational meetings for potential ambassadors, social events and Ambassador Club. The program has been awarded the auspices of the Vice Mayor of Prague.

Is there any cooperation between the providers in order to succeed?

We have recently created new concepts of “Strong Bidding Teams” and “Strong Inquiry Teams” – PCB and its members (providers of congress services) are working together to create a competitive offer as one team with the aim to:

- Uniform promotion of the destination.
- Greater involvement of member agencies providing DMC services (further referred to as Agency) in the process of inquiries/bids and increase their ability to influence decision making process about the final destination.
- Presenting Prague as a strong and united destination to increase competitiveness and image of Prague abroad

Have you any cooperation with another abroadien cities?

No. We are only a member of the following national and international organizations: ICCA, Czech Convention Bureau, EFAPCO, MPI. However, we cooperate with other convention bureaus in the Europe (Vienna, Copenhagen, Barcelona...) It is nothing official and essential, but if we need something we can ask them for information, advice or help. Their representatives often participate as speakers at our International Educational Seminar held annually since 2012.

What are your future plans for the next 10 years to keep, or correct Prague's position on the association market?

We would like to be in **TOP 10** congress destinations (according to ICCA) until 2015 and in **TOP 5** until 2020. We are trying to expand our commercial activities, attend trade fairs, exhibitions and organize as many congresses as possible.